

SEANCES DU MERCREDI 1er JUIN 1988
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 1 JUNI 1988ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 375.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 375.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1986.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1987.

Discussion générale:

Crédits « Affaires étrangères ». — *Orateurs*: M. Tindemans, ministre des Relations extérieures, M. Suykerbuyk, Mme Hanquet, M. De Belder, Mme Aelvoet, M. Appeltans, p. 375.Crédits « Commerce extérieur ». — *Orateur*: M. Urbain, ministre du Commerce extérieur, p. 387.Ann. parl. Sénat — Session extraordinaire 1988
Parlem. Hand. Senaat — Buitengewone zitting 1988

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 375.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 375.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1986.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1987.

Algemene beraadslaging:

Kredieten « Buitenlandse Zaken ». — *Sprekers*: de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, de heer Suykerbuyk, mevrouw Hanquet, de heer De Belder, mevrouw Aelvoet, de heer Appeltans, blz. 375.Kredieten « Buitenlandse Handel ». — *Spreker*: de heer Urbain, minister van Buitenlandse Handel, blz. 387.

3 feuilles/vellen

54

Projet de loi portant approbation du protocole au traité conclu le 20 juin 1960 entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas au sujet de l'amélioration du canal de Terneuzen à Gand et du règlement de quelques questions connexes, signé à La Haye le 5 février 1985.

Discussion générale. — *Orateur*: M. De Belder, rapporteur, p. 385.

Discussion et vote de l'article unique, p. 386.

Projet de loi portant approbation du protocole entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement de la République française relatif à l'octroi aux ressortissants belges et français des avantages prévus par les législations des deux pays en faveur des anciens combattants et prisonniers de guerre, signé à Bruxelles le 20 janvier 1986.

Discussion générale. — *Orateur*: M. Péciaux, rapporteur, p. 386.

Discussion et vote de l'article unique, p. 387.

Projet de loi portant approbation de la convention entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas sur l'assistance mutuelle dans la lutte contre les catastrophes et les accidents, signée à La Haye le 14 novembre 1984.

Discussion générale. — *Orateur*: M. Swinnen, p. 387.

Discussion et vote de l'article unique, p. 390.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT:

Page 390.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol bij het op 20 juni 1960 gesloten verdrag tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden betreffende de verbetering van het kanaal van Terneuzen naar Gent en de regeling van enige daarmede verband houdende aangelegenheden, ondertekend te 's-Gravenhage op 5 februari 1985.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de heer De Belder, rapporteur, blz. 385.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 386.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van de Franse Republiek betreffende de toekenning aan de Belgische en de Franse onderdanen van de voordeelen waarin de wetgeving van beide landen ten gunste van de oudstrijders en krijgsgevangenen voorzien, ondertekend te Brussel op 20 januari 1986.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de heer Péciaux, rapporteur, blz. 387.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 387.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden inzake wederzijdse bijstandverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen, ondertekend te 's-Gravenhage op 14 november 1984.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de heer Swinnen, blz. 387.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 390.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER:

Bladzijde 390.

PRESIDENCE DE M. KELCHTERMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER KELCHTERMANS, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 10 h 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Eicher, Egelmeers, Jan Leclercq et Wyninckx, en mission à l'étranger; Paque et Van Thillo, pour devoirs administratifs; Blanpain et Schoeters, à l'étranger; Luyten et Vandermissen, malades, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Eicher, Egelmeers, Jan Leclercq en Wyninckx, met opdracht in het buitenland; Paque en Van Thillo wegens ambtsplichten; Blanpain en Schoeters, in het buitenland; Luyten en Vandermissen, ziek.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Dillen, malade, et Stroobant, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Dillen, ziek, en Stroobant, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen

COMPOSITION DE COMMISSIONS

Modifications

De Voorzitter. — Bij het bureau is een voorstel ingediend om in de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen de heer Peetermans te vervangen door de heer Bascour, als plaatsvervangend lid.

Le bureau est saisi d'une proposition tendant à remplacer au sein de la commission de Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions, M. Peetermans par M. Bascour, comme membre suppléant.

Voorts is bij het bureau een voorstel ingediend om in de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen de heer Cooreman te vervangen door de heer Aerts, als plaatsvervangend lid.

Par ailleurs, le bureau est également saisi d'une proposition tendant à remplacer au sein de la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions, M. Cooreman par M. Aerts, comme membre suppléant.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en est ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1986

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1987

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTERIEUR ET DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1986

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE

EXTERIEUR ET DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1987

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Wij vatten eerst de bespreking aan van de budgettaire gegevens over de kredieten « Buitenlandse Zaken ».

Nous abordons tout d'abord l'examen des données budgétaires relatives aux crédits « Affaires étrangères ».

Het woord is aan minister Tindemans.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, bij de bespreking van een begroting is het een goede gewoonte dat de minister op een of ander probleem dieper ingaat. Het is niet omdat deze begroting niet de begroting voor het volgend jaar is, dat van die goede traditie moet worden afgeweken. Vandaar dat ik vanmorgen twee thema's kort wil behandelen: ten eerste, de actuele vraag wat er nu gebeurt naar aanleiding van de topontmoeting in Moskou en hoe de stand van zaken is inzake wapenbeheersing en ontwapening; ten tweede, de toestand van de Europese Gemeenschap, met de top, in de maand juli in Hannover onder het Duitse voorzitterschap.

De top van Moskou loopt ten einde en wij bereiden ons voor op de derde speciale zitting van de Verenigde Naties over ontwapening die gisteren is begonnen en waar ik begin volgende week het woord zal voeren. Die conferentie dreigt nu wat in de verdrukking te komen omdat er zoveel wordt gesproken over de top in Moskou. Het ogenblik lijkt mij echter uiterst geschikt om ons hier even te bezinnen over de relatie tussen de bilaterale en de multilaterale benadering van de wapenbeheersingsproblematiek en de Oost-West-betrekkingen in het algemeen.

In tegenstelling tot de vorige topontmoetingen werd er van de bijeenkomst in Moskou geen spectaculaire doorbraak verwacht. Voor de internationale betrekkingen en vooral voor de Oost-West-relaties is echter een aanhoudende dialoog tussen de beide supermogendheden van het allergrootste belang.

Dat niet telkens een in het oog springend resultaat als *conditio sine qua non* moet worden vooropgesteld is een bewijs van het ontkrampen van de relaties. Overigens illustreert de voorbereiding van de bilaterale ontmoeting tussen de Sovjetunie en de Verenigde Staten, waarbij de ministers van Buitenlandse Zaken elk de eigen bondgenoten consulteerden, ten overvloede de band tussen bilaterale en multilaterale contacten.

De noodzaak van consultatie was niet alleen evident voor het INF-Verdrag maar ook voor andere sectoren van de wapenbeheersing, waar permanente concertatie en niet louter toevallige briefings tot een goede gewoonte zijn geworden.

Zoals u weet komen in de Top Gorbatsjov-Reagan ook nog de sectoren regionale conflicten, bilaterale relaties en mensenrechten aan bod, maar vandaag behandel ik vooral de wapenbeheersing.

Daarbij is de stand van zaken als volgt: beide zijden staan een reductie met 50 pct. van de nucleaire offensieve Amerikaanse en Sovjetrussische strategische wapens voor, de zogenaamde START.

Het basiskader hiertoe werd in december 1987 in Washington vastgelegd.

Er is een akkoord over een beperking tot 6 000 kernkoppen voor 1 600 lanceerders en subplafonds van 4 900 koppen voor de zogenaamde ICBM, de Intercontinental Ballistic Missiles, en SLBM, de Sea Launched Ballistic Missiles, terwijl eveneens over

een vermindering met 50 pct. van de zware ICBM's overeenstemming bestaat.

Hangende problemen zijn: subplafonds voor de ICBM's; telregels voor de ALCM's, die vanuit de lucht gelanceerd worden; mobiele raketsystemen en vooral verificatie van SLCM.

Er bestaat een kans dat tijdens de top in Moskou een gemeenschappelijke verklaring wordt aanvaard over de stand van zaken in de START-gesprekken.

De hoofdonderhandelaar van de Verenigde Staten, Max Kampelman, sluit een akkoord tijdens de Reagan-administratie, waarschijnlijk naar aanleiding van een 5e top, in het najaar niet uit.

Ook het wereldwijd verbod op chemische wapens wordt besproken. Er worden nieuwe pogingen ondernomen om het klimaat tussen de Groten hierover te verbeteren en vooral om de verificatie zo waterdicht mogelijk te maken. Testverificaties worden voorgesteld onder meer in fabrieken die zowel militaire als burgerlijke productie aankunnen. Het is niet uit te sluiten dat in Moskou substantiële vooruitgang wordt geboekt en mogelijk zal de derde speciale zitting van de Verenigde Naties gewijd aan ontwapening, waar ik reeds over sprak, hier een stroomversnelling teweegbrengen. Een van de grote moeilijkheden voor een algeheel verbod op chemische wapens bestaat er immers in dat het niet voldoende is tussen Oost en West tot een overeenkomst te komen. In het licht van het recent toegenomen gebruik van deze wapens moet men alleszins vermijden dat de chemische wapens tot de «nucleaire wapens van de arme landen» worden gepromoveerd. Het is dan ook essentieel een wereldwijd verbod na te streven. Het geduldige expertswerk in de veertig leden tellende Geneefse Ontwapeningsconferentie moet uiteindelijk de doorslag geven, maar dit kan en moet worden aangevuld door bilaterale consultaties. Zo heeft België tweemaal met de DDR bilaterale consultaties gehouden en zal nog in de loop van deze maand in Brussel met de Sovjetunie op expertsniveau over de wederzijdse standpunten met betrekking tot chemische ontwapening van gedachten worden gewisseld over problemen als proliferatie van chemische wapens, verificatie, hoe de veiligheid verzekeren tijdens de afbraakperiode, hoe fabricagegeheimen van de civiele sectoren beveiligen tijdens inspecties, enzovoort.

Toch moet alles in het werk worden gesteld om vooruitgang te boeken en België heeft duidelijk zijn geloof in het haalbare hiervan bevestigd vermits wij ons reeds kandidaat hebben gesteld om als gastland op te treden voor de internationale controleorganisatie die de naleving van de conventie moet nagaan. Het bereiken van stabiele en veilige niveaus van conventionele bewapening door het wegwerken van dispariteiten in Europa is ook zeer belangrijk.

Het principe van asymmetrische reducties dat bij het INF-akkoord werd toegepast kan hierbij worden aangehouden.

Bij de mandaatbesprekingen voor deze onderhandelingen die in Wenen met 23 — beide bondgenootschappen — plaatshebben is over doelstellingen en middelen overeenstemming bereikt. Blijft nog de problematiek van de *Dual Capable Systems*, zowel nucleaire als conventionele wapens. De Sovjetzijde vraagt dat deze in het mandaat met zoveel woorden zouden worden vermeld terwijl de Verenigde Staten wensen nucleaire en conventionele onderhandelingen gescheiden te houden.

Aan Westerse zijde wordt vooral de nadruk gelegd op de noodzaak tot reductie van systemen die bij verrassingsaanvallen op grote schaal kunnen worden aangewend: tanks en artillerie, terwijl aan Warschaupactzijde niet meer getracht wordt de vliegtuigen in het mandaat onder te brengen, wel in de onderhandelingen zelf.

Ook al moeten nog regelingen worden uitgewerkt over het toepassingsgebied — voornamelijk Turkije —, toch lijkt overeenstemming over dit mandaat haalbaar en mogelijk kunnen nog voor de herfst echte onderhandelingen worden gestart. Er wordt zelfs het idee geopperd dat bij de afsluiting van de follow-up vergadering van de conferentie voor samenwerking en veiligheid in Europa, waarover ik het straks zal hebben, de ministers meteen deze onderhandeling zouden kunnen openen.

Deze negociaties zullen voor de veiligheid, ja voor de toekomst van Europa zelf, uiterst belangrijk zijn. Immers, hierbij komen de grote problemen aan bod: Duitsland, de toekomst van Oost-Europa, wat met de hervormingen in de Sovjetunie, enzovoort.

Ook voor België staat veel op het spel. Rekening houdend met onze geografische ligging, onze rol en functie binnen het bondgenootschap, is het niet overdreven te stellen dat wij in deze onderhandelingen een rol spelen onmiddellijk volgend op die van de grote mogendheden.

De conventionele onderhandelingen zullen weliswaar op zichzelf staan, maar gebeuren natuurlijk niet in een vacuüm. Daarbij moet ook voor het probleem van de nucleaire korte afstandswapens, de SNF met een reikwijdte van 0 tot 500 km, een aanvaardbare regeling worden gevonden.

Door de Warschaupactlanden werd onmiddellijk na het bereiken van een INF-akkoord sterk de nadruk gelegd op onderhandelingen over SNF.

De urgentie hiervan is door de Oosteuropese landen zelf blijkbaar teruggeschroefd en de prioritaire aandacht gaat nu uit naar de Conventional Stability Talks of CST, zoals dat in het jargon de onderhandeling heet.

Ook in het bondgenootschap is men het erover eens dat het ogenblik niet geschikt is om hierover te onderhandelen. Wel bestaat de mening dat parallel met de CST op een bepaald ogenblik onderhandelingen over de SNF-problematiek moeten worden aangesneden.

Wellicht kan overeenstemming worden bereikt om te wachten tot binnen de CST voldoende vooruitgang is bereikt.

Dit zijn de standpunten op dit ogenblik ingenomen bij de onderhandelingen en in de bondgenootschappen. Rekening houdend met de nieuwe gegevens zal dan een adequaat mandaat — breder dan wat in het Reykjavik in het vooruitzicht werd gesteld — kunnen worden uitgewerkt over deze onderhandelingen.

Anders is het gesteld met de slagveldkernwapens — «des te korter de afstand, des te doder de Duitser» — die, in de onmogelijke hypothese van een conflict, natuurlijk slechts in de grensgebieden tussen de twee Europa's zouden worden gebruikt. Laten wij hopen dat dit nooit zal gebeuren.

Als gevolg van de Montebello-beslissingen worden deze wapens reeds unilateraal verminderd, en als artillerie-element in de CST zullen zij nog worden gereduceerd. Over bijkomende onderhandelingen met betrekking tot deze categorie bestaan veel opvattingen maar nog geen eensgezindheid.

Dit ontwapenings- en wapenbeheersingsprogramma moet deel uitmaken van een globaal concept, zoals door de NAVO-ministers van Buitenlandse Zaken in Reykjavik in juli van vorig jaar werd gevraagd. De vraag was: indien wij tot deze ontwapening en wapenbeheersing overgaan, wat is er dan nodig om een geloofwaardig veiligheidsbeleid te voeren? Zonder het besluit van die studie te kennen, kan men eigenlijk niet zinvol spreken over wat er nadien zal moeten gebeuren.

De permanente vertegenwoordigers moeten hierbij uiteraard ook rekening houden met de studies over de militaire behoeften die door het militair comité worden uitgewerkt.

Een en ander zou tijdens de december-zitting van de NAVO-ministerraad aan bod komen.

Intussen is in New York op 31 mei de derde speciale zitting van de Algemene Vergadering over ontwapening gestart.

Deze zitting, die tot 25 juni loopt, werd in tegenstelling tot de voorgaande die in 1982 zonder positief resultaat werd gesloten, onder een gunstig algemeen klimaat en met voldoende politieke wilskracht van alle betrokkenen aangevangen.

De Organisatie van de Verenigde Naties is er niet in geslaagd haar rol voor het uitbouwen van een universeel veiligheidssysteem waar te maken. Wij betreuren dit ten zeerste want de grote hoop in 1945 was dat al die problemen zouden kunnen worden geregeld door de UNO. Toch is België van mening dat de UNO een uiterst belangrijke rol kan worden toebedeeld in het gehele ontwapeningsproces. Rekening houdend met het niet-inlossen

van deze mondiale beloften moet dit gehele proces gestoeld zijn op regionale akkoorden en overeenkomsten.

De bestaande fora zoals de ontwapeningsconferentie in Genève, waar voornamelijk maar niet uitsluitend over chemische ontwapening wordt onderhandeld, de ontwapeningscommissie die dit jaar in het teken van de voorbereiding van de speciale zitting stond, en de jaarlijks terugkerende werkzaamheden van de eerste commissie bewijzen ten overvloede dat zodra het klimaat tussen de supergroten verbeterd, ook de UNO-werkzaamheden vlotter en minder steriel worden. Ons land is dus van mening dat geen nieuwe organen moeten worden gecreëerd maar dat de bestaande instellingen beter moeten werken.

Men mag verwachten dat in de komende debatten in SSOD III de tegenstelling opnieuw zal blijken tussen hen die vooral het accent leggen op nucleaire ontwapening en degenen die vooral de conventionele wapenbeheersing in het daglicht stellen. Ook de antagonismen tussen hen die vinden dat de relatie ontwapening/ontwikkeling alles overheersend is en zij die van mening zijn dat meer aandacht moet worden geschonken aan de driehoeksverhouding ontwapening, veiligheid en ontwikkeling zullen wellicht de debatten kleuren. Toch zal ons land alles in het werk stellen om een substantieel document bij consensus te doen aanvaarden en resultaten te boeken die vergelijkbaar zijn met die van de eerste speciale zitting van 1978.

Zoals blijkt uit de agenda van de Moskou-top zijn Oost-West-relaties niet beperkt tot de ontwapeningsproblematiek. Het duidelijkst komt dit tot uiting in de follow-up vergadering van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) die sedert november 1986 in Wenen plaatsheeft.

Hoewel de 35 deelnemende soevereine Staten ieder een eigen inbreng hebben, moet in die CVSE-forum *de facto* rekening worden gehouden met drie grote groepen: het Westen, het Warschaupact en de neutralen en niet-gebondenen. De laatste groep, die in het jargon de NNA wordt genoemd, speelt traditioneel een rol van coördinator in het geheel van de werkzaamheden. Onlangs hebben zij een ontwerp van slotdocument voorgesteld dat aan beide zijden vrij positief werd onthaald. Men mag er dus van uitgaan dat de eindfase van het *Wiener Treffen* naderbij komt.

Essentieel blijft voor ons een evenwichtig en substantieel document dat meer engagementen inhoudt dan die welke reeds in Madrid en Helsinki werden aangegaan, vooral dan inzake de humane dimensie.

Hierbij wens ik er graag op te wijzen dat er een goede kans bestaat dat een mechanisme, uitgewerkt tijdens het Belgisch voorzitterschap, en waarvoor ikzelf nog tijdens de jongste Gymnich bijeenkomst van de Twaalf voorstellen heb geformuleerd, zal worden aanvaard. De vooruitgang in de humane dimensie, samen met het aanvatten van onderhandelingen over verdergaande vertrouwen- en veiligheidwekkende maatregelen, die parallel met de conventionele stabiliteitsonderhandelingen moeten plaatshebben, zijn in het CVSE-kader de meest in het oog springende sectoren.

Voorts moeten positieve maatregelen worden bereikt op het economische en culturele vlak, en gespecialiseerde bijeenkomsten worden gepland op het vlak van de vreedzame beslechting van geschillen en in verband met de Middellandse Zee.

Dit alles moet uiteraard gestoeld zijn op en aangevuld worden door bilaterale relaties op alle niveaus en met alle betrokkenen eerst en vooral, maar niet uitsluitend, binnen ons werelddeel.

Enkele woorden nu over Europa.

Lors du Conseil européen tenu à Bruxelles, en février de cette année, la Communauté a franchi un pas qualitatif sur la voie de sa consolidation interne par la prise d'une décision politique globale sur ledit «paquet Delors».

Il a donc fallu environ une année pour mener à bien cet exercice amorcé sous la présidence belge. Tout compte fait, ce délai n'est pas encore tellement long vu l'ambition du projet, qui était axé sur deux éléments: d'une part, la bonne gestion du budget en ce qui concerne tant les dépenses que les recettes et, d'autre part, le renforcement de la cohésion entre les Etats membres. Il fallait trouver, pour les cinq années à venir, une

base permettant d'assurer un volume suffisant de ressources propres à la Communauté.

A cet égard, l'incertitude a été, durant des années, la source de disputes, mettant en jeu les budgets et, par conséquent, le fonctionnement même de la Communauté.

Parallèlement, il fallait établir, pour cette même période, une discipline budgétaire réelle.

La discipline budgétaire agricole qui s'inscrit dans ce cadre devait tenir compte des intérêts légitimes des agriculteurs européens sur les plans économique et social.

En même temps, un dialogue constructif devait être instauré avec d'autres exportateurs de produits agricoles, pour qu'ils consentent, eux aussi, des efforts afin d'aboutir à un meilleur équilibre sur les marchés internationaux.

Finalement, il fallait réaliser une plus grande cohésion entre les régions de la Communauté élargie. A cet effet, on a prévu une augmentation sensible — à terme, un doublement — des moyens des fonds structurels, c'est-à-dire du Fonds européen régional, du Fonds européen social et du Fonds agricole, section «orientation».

La mise en œuvre concrète de ces décisions du Conseil européen devait être terminée pour le 31 mai. De nombreux problèmes techniques et d'interprétation n'ont pas permis de respecter ce délai, mais j'ose espérer que la question sera réglée avant le Conseil «Affaires générales» de ce mois, ou, en tout cas, avant le Conseil européen des 27 et 28 juin à Hanovre.

Comme vous le savez, le Parlement européen est une des autorités budgétaires de la Communauté, étroitement associée à la discipline budgétaire.

Des contacts en cours doivent permettre d'aboutir, dans un proche avenir, à un accord interinstitutionnel satisfaisant entre le Parlement, le Conseil et la Commission.

En matière de fonds structurels, on élabore actuellement les critères sur la base desquels seront déterminées les régions, les régions frontalières ou les sous-régions frappées par la régression de l'industrie. Notre pays est également concerné, je tiens à le souligner.

La mise en œuvre du «paquet Delors» doit permettre, pour la période allant jusqu'en 1992, de mettre de l'ordre dans le ménage européen. Cette année, il est devenu une notion européenne et ce n'est pas par hasard que le «paquet Delors» est intitulé «Pour le succès de l'Acte unique».

La Communauté peut s'atteler maintenant à la réalisation d'un grand marché intérieur — cet espace sans frontières — qui constitue un pas qualitatif sur la voie de l'union européenne.

La mission est ambitieuse et a entraîné un certain retard dans la prise de décisions. Il faut, par conséquent, surtout dans la perspective des présidences futures, créer un élan irréversible. Tout comme l'avait fait la présidence belge en 1987, la présidence actuelle vient de lancer un appel dans ce sens à ses partenaires.

Le gouvernement belge contribuera activement à la réalisation du marché intérieur, comme ce fut souligné dans l'accord de gouvernement.

A cet égard, il faut que suffisamment d'attention soit prêtée à la transposition correcte des directives européennes sur le plan national, régional ou communautaire. Ces derniers mois, des progrès ont pu être enregistrés en ce domaine et je continuerai à mettre tout en œuvre pour promouvoir et accélérer les procédures de transposition, par un dialogue avec les instances concernées du pays.

Dans un passé récent, nous avons progressé sur le plan européen en matière d'adjudications publiques. Une importante directive à cet égard a fait l'objet, au cours de ce mois, d'un accord de principe entre les ministres des Finances sur un renforcement de la libéralisation de la circulation des capitaux.

A cette occasion, les ministres des Finances belge et luxembourgeois se sont déclarés disposés à procéder, à terme, à la suppression du double marché des changes de l'Union économique belgo-luxembourgeoise, bien que, dans la pratique, ce mécanisme n'entrave pas les mouvements de capitaux.

Les implications monétaires du marché intérieur méritent une attention particulière. Un renforcement du système monétaire européen s'impose. La création à terme d'une banque centrale européenne est examinée de manière approfondie.

La Belgique et ses partenaires du Benelux ont joué un rôle considérable lors de l'instauration du système monétaire européen. Dans le cadre de la préparation du Conseil européen de Hanovre, mes collègues du Benelux et moi-même examinerons si, dans ces domaines, une prise de position commune aux pays du Benelux s'avère possible, afin de progresser en la matière au niveau de la Communauté.

La présidence allemande veut saisir l'occasion offerte par la réunion de Hanovre pour réaffirmer le rôle d'impulsion de telles réunions.

La réalisation du marché unique, dont je vous ai déjà entretenu, constituera un thème important des discussions, tout comme les autres actions qui doivent être entreprises, complémentaires au *Livre blanc* de la Commission. Je fais allusion non seulement au renforcement de l'Union monétaire, mais aussi au développement d'une dimension sociale sans laquelle un marché unique ne pourra fonctionner harmonieusement.

Le temps est venu de jeter les bases d'un espace social européen. Le gouvernement belge tient compte de cet élément indispensable et soutient activement l'approche de la Commission.

Un des points qui seront évoqués à Hanovre sera sans nul doute le développement important des relations extérieures, concrétisé sous la présidence allemande par le rapprochement avec le COMECON. L'analyse de cette évolution permet de conclure qu'une percée a été réalisée.

Ceci vaut pour l'attitude du COMECON vis-à-vis de la Communauté. Parallèlement, des liens bilatéraux entre la Communauté et les Etats européens du COMECON seront établis.

Bien que seule une part restreinte des exportations de la CEE soit destinée à l'Europe de l'Est, j'estime, qu'en raison des implications politiques, ces développements peuvent être salués par la Belgique.

Mijnheer de Voorzitter, ik wenste deze twee thema's beknopt te behandelen. Naar mijn overtuiging is dit geen slechte inleiding tot de begroting, ook al is dat begrotingsjaar reeds voorbij. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Suykerbuyk.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de Voorzitter, de minister heeft in zijn inleidende uiteenzetting reeds gewezen op het belang van de Benelux als beleidsmaker zowel voor de betrokken landen als voor Europa en de wereld. Sta me toe in dit verband dieper in te gaan op een welbepaald punt.

Wij begrijpen dat het comité van ministers van de Benelux op 25 mei jongstleden een aanzienlijke agenda heeft afgewerkt waaruit blijkt dat er nog vaart zit in de Benelux, wat ons enkel maar tot vreugde kan stemmen. Als een van de laatste punten op deze bijeenkomst werd gesproken over de grensoverschrijdende samenwerking en meer bepaald over de goedkeuring van de Benelux-overeenkomst die reeds werd ondertekend, die werd besproken door de Interparlementaire Benelux-raad die ze met veel enthousiasme ondersteunt, maar waarvan in ons land de bekrachtiging uitblijft. Dit heeft te maken met het feit dat de Raad van State ten opzichte van het ontwerp van Benelux-overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking onder territoriale gemeenschappen of autoriteiten bezwaren heeft opgeworpen.

Ik weid niet uit over de betekenis van deze overeenkomst, die enorm belangrijk is omdat ze een structurele basis geeft aan grensoverschrijdende samenwerking die niet beperkt blijft tot gemeenten maar die kan worden uitgebreid tot provinciale besturen en andere publiekrechtelijke instellingen. Enerzijds heeft die structurele basis het nadeel in zekere mate de vrijwilligheid te ontnemen aan de initiatieven, maar anderzijds bevordert ze de continuïteit in het beleid ten opzichte van grensoverschrijdende samenwerking.

Wij hebben begrepen dat de Raad van State bezwaren maakt niet zozeer omdat deze overeenkomst zou kunnen leiden tot het

instellen van gemeenschappelijke organen dan wel omdat men op basis ervan zou kunnen komen tot administratieve afspraken en tot het oprichten van openbare instellingen met rechtspersoonlijkheid. Administratieve afspraken die tot details beperkt blijven, kan de Raad van State nog aanvaarden. Het is echter helemaal niet het opzet dat deze overeenkomst beperkt blijft tot detailzaken, maar wel openbare besturen of instellingen met rechtspersoonlijkheid de gelegenheid geeft om afspraken te maken. Dit houdt echter een bevoegdheidsoverdracht in en stuit derhalve op artikel 25bis van de Grondwet dat bepaalt dat bevoegdheidsoverdrachten per geval moeten worden vastgelegd en dat deze overdracht enkel kan worden opgedragen aan volkenrechtelijke instellingen.

Naast artikel 25bis wordt ook artikel 68 van de Grondwet ingeroepen. Aangezien de Benelux-overeenkomst de mogelijkheid schept voor andere organen dan de Staat om regelingen te treffen, is de Raad van State van oordeel dat men zich begeeft op het terrein van het verdrag en dat artikel 68 van de Grondwet daardoor in het gedrang zou komen.

Mijnheer de minister, ik ben de laatste om de opmerkingen van de Raad van State zomaar weg te wuiven. Wij moeten nochtans vaststellen, zoals is gebleken uit de beslissing van het comité van ministers van 25 mei, dat bij de drie landen de politieke wil aanwezig is om ter zake uit de impasse te geraken. Ik meen dan ook u te mogen vragen welke weg u zal bewandelen om deze overeenkomst toch door het Parlement te kunnen laten bekrachtigen.

De drie betrokken landen zouden opnieuw kunnen onderhandelen om een tekst op te stellen die tegemoet komt aan de opmerkingen van de Raad van State. Dit is echter een lange weg die wij niet prefereren.

Aangezien de Raad van State zich ontegensprekelijk baseert op het niet in overeenstemming zijn van de overeenkomst met bepaalde artikelen van de Grondwet — die thans voor herziening vatbaar is —, zouden wij ook via de grondwetsherziening tot een oplossing kunnen komen.

Een andere mogelijkheid is langs de ratificatiewet zelf, namelijk in de memorie van toelichting, te specificeren dat de administratieve afspraken waartegen de Raad van State vooral bezwaar heeft, niet zulk een geweldige bevoegdheidsoverdracht inhouden als men zou kunnen veronderstellen. Dit is de kortste weg.

Mijnheer de minister, welke weg zal u kiezen, rekening houdend met het feit dat men in de twee andere landen en ook in ons land, zoals hier is gebleken bij de bespreking, deze overeenkomst niet alleen unaniem gunstig gezind was maar dat er zelfs een zeker enthousiasme bestond omdat men er zich van bewust was dat met deze overeenkomst een wezenlijke stap wordt gedaan in de richting van de intensifiëring van de grensoverschrijdende samenwerking? U zal dan ook begrijpen, mijnheer de minister, dat wij pleiten voor de kortste weg die, zoals ik reeds heb aangestipt, erin bestaat, via een aanpassing van de memorie van toelichting, ervoor te zorgen dat dit ontwerp van overeenkomst door het Parlement kan worden geratificeerd zodat het in de praktijk kan worden toegepast. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Hanquet.

Mme Hanquet. — Monsieur le Président, chacun aura compris que nous ne parlerons pas des budgets 1986 et 1987. Je regretterai cependant que la mission parlementaire de contrôle des budgets ne puisse pas s'exercer pleinement dans le domaine des Affaires étrangères. Nous n'avons pas l'occasion de réaliser un travail législatif d'élaboration de projets ou de propositions de loi dans le cadre de ce département et ce contrôle non seulement s'avérerait utile, mais se placerait tout à fait dans la ligne de notre vie parlementaire. Vous accepterez certainement, monsieur le ministre, cette observation.

Par ailleurs, je tiens à vous remercier de nous avoir donné, dès aujourd'hui, des nouvelles de l'actualité la plus brûlante qui intéresse non seulement les spécialistes mais aussi l'ensemble de notre population.

Nous nous trouvons actuellement en présence d'un très grand défi, celui de devoir gérer une paix stratégique dans une nouvelle ère de paix.

La diminution à tout le moins apparente — je n'ose pas encore dire réelle — de la tension entre l'Est et l'Ouest appelle de notre part, ainsi que de celle des pays européens et de l'Atlantique nord, une réaction adaptée.

Je suis frappée de constater à quel point le message soviétique est simple et passe bien. Il propose une paix par la dissuasion, qui conduit à une paix dans l'amitié, ce que nous souhaitons tous. Ce message « se vend », et, il faut bien l'admettre, face à lui, notre message, souvent stratégique, peut apparaître plus pessimiste.

C'est pourquoi, monsieur le ministre, je vous demande qu'un effort particulier soit accompli pour que notre diplomatie analyse ce type de paix et son coût, et tienne compte aussi de l'opinion publique.

La Communauté européenne, et la Belgique en particulier, jouent un rôle important dans les négociations, mais nous devons tendre, sur des bases réalistes, à exprimer un langage aussi simple, aussi cohérent, aussi ferme.

Nous savons tous qu'il faudra revoir les bases de notre Alliance atlantique, compte tenu de différents facteurs et notamment du changement politique aux Etats-Unis, de l'important déficit budgétaire de ce pays, ainsi que des problèmes de répartition des charges. Cette révision de l'Alliance me paraît un moment important dans l'évolution des relations entre les pays de l'Atlantique nord.

Par ailleurs, il n'est peut-être pas inutile de rappeler combien nous souhaitons la réalisation politique de l'Acte unique, qui représente une grande chance pour nos pays face aux deux grandes puissances.

Au mois de mai, s'est tenue à Dusseldorf une réunion axée sur les relations entre la CEE et les pays de l'ASEAN. Attachant une grande importance à nos relations non seulement avec les Etats-Unis mais aussi avec les pays d'Asie, je souhaiterais qu'il pût en être prochainement débattu en commission. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Belder.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, niet zonder enige ontroering sta ik vandaag op het spreekgestoelte van deze Hoge Vergadering als gemandateerd spreker van de Volksunie en richt ik mij tot de drie ministers wier departementen ik gedurende 25 jaar als diplomaat heb gediend.

Toen ik als diplomaat van de ene post naar de andere werd overgeplaatst, had ik telkens zes maanden nodig om die overplaatsingen, met hun klassieke moeilijkheden, te verwerken en om telkens opnieuw produktief te worden. Dat is overigens voor alle diplomaten het geval.

Sinds ik naar de politiek ben overgestapt, zijn precies zes maanden voorbij. Ik durf nu echter niet te beweren dat ik deze overplaatsing al heb verwerkt, ook al begin ik mij langzamerhand wel een idee te vormen van de verschillen tussen een diplomaat en een politicus...

Zoals mevrouw Hanquet, voorzitter van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, dank ik minister Tindemans voor de twee belangrijke thema's die hij, als introductie tot dit debat, heeft behandeld.

Door politieke omstandigheden in het recente verleden bespreken wij pas vandaag de ontwerpen van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor de begrotingsjaren 1986 en 1987.

Dit lijkt sterk op *science fiction*. De bedragen zijn reeds lang uitgegeven. De hele onderneming dateert trouwens van een vorige bestuursperiode toen mijn partij niet eens lid was van de regering. Men zegt mij bovendien dat het voor de Senaat ongewoon is dat de teksten, met uitzondering van het ontwerp betreffende ontwikkelingssamenwerking, niet eens in de commissie werden besproken. Ze worden dus rechtstreeks in de plenaire vergadering gecaputuleerd.

Gelukkig beschikken wij over vier uitstekende documenten die elk een beter lot verdienen. Het zijn de verslagen van de volksvertegenwoordigers Uyttendaele, over buitenlandse zaken,

Vanvelthoven over buitenlandse handel en Van Hecke over ontwikkelingssamenwerking. Voor de Senaat heeft de heer Noerens gerapporteerd over het werk van de commissie voor Ontwikkelingssamenwerking. Deze vergadering vond echter plaats op 29 juni 1987, een vol jaar geleden dus.

Vandaar dat ik mij beperk tot enkele opmerkingen die op de toekomst zijn gericht met de hoop dat de nieuwe regering er rekening mee houdt bij het opstellen van de begrotingen voor 1988 en vooral voor 1989.

Allereerst: een preliminaire vraag. Met het oog op de regeling van de parlementaire werkzaamheden is het nuttig te weten hoe de ministers van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel, Ontwikkelingssamenwerking en de staatssecretaris voor Europa 1992 het werk zullen verdelen en hoe de gewesten en gemeenschappen bij het beleid zullen worden betrokken in de periode die de grondwetsherziening voorafgaat, vooral omdat de gemeenschapsministers geen zitting hebben in de Ministeriële Comités voor het buitenlands beleid en voor de buitenlandse handel. Wij zouden dan de gelegenheid hebben om samen met de executieven aan de toekomst te werken in plaats van hier teksten te bespreken die in feite reeds in de archieven waren opgeborgen.

Mijnheer de Voorzitter, tijdens het investituurdebat werden de Eerste minister enkele pertinente vragen gesteld waarop toen niet kon worden geantwoord omdat ze te specifiek betrekking hadden op buitenlandse politiek. Daarom is het goed dat ze tijdens deze bespreking worden herhaald. Er werden drie vragen gesteld.

Bij de eerste vraag stip ik volgende punten aan: ten eerste, verheugt het de Volksunie dat de regering de intentie heeft om het Parlement weldra voor te stellen dat de gemeenschappen en gewesten, binnen het raam van hun bevoegdheden, verdragen kunnen sluiten.

De tekst luidt wel: « Via voorafgaandelijke informatie van de nationale regering », maar nog nooit werd een dergelijke bewering duidelijker wit op zwart op papier gezet.

Ten tweede: ook zullen gemeenschappen en gewesten zich kunnen laten vertegenwoordigen bij sommige internationale instellingen. Zelfs al is het de nationale regering die deze vertegenwoordiging regelt, zij doet het in akkoord met gemeenschappen en gewesten. Ik verwijs hier even naar de werkzaamheden in de commissie voor de Grondwetsherziening, waar een amendement hierover net op dit ogenblik wordt besproken.

Ten derde: voor de voorbereidingen van onderhandelingen en beslissingen en voor de follow-up daarvan op Europees vlak zal, van zodra ze te maken hebben met communautaire en regionale problemen, een gestructureerd overleg worden aangegaan tussen de nationale overheid en de gemeenschappen en gewesten.

Ten vierde: ook zal een regeling worden getroffen voor het ingewikkelde probleem van de afdwingbaarheid van de Europese richtlijnen ten aanzien van de gewesten en gemeenschappen.

De heer Toussaint, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Mijnheer de Voorzitter, voor ons gaat het hier over een intentieverklaring van groot belang, omdat eindelijk duidelijkheid zal worden geschapen over wie wat doet naar buiten uit; ook omdat daardoor heel wat energie, die nu verloren gaat in administratieve en politieke frustraties, in de goede richting zal kunnen worden gestuurd.

Tweede vraag. Naast de verdragsrechtelijke autonomie zal weldra ook de uitvoer tot de gewestelijke bevoegdheid behoren. Wij in de Volksunie zullen nauwlettend meewerken aan het aanpassen van 's lands exportstructuur. Wij staan er nog steeds op dat het BDBH meer zou worden gecommunautariseerd en hadden reeds nu graag de nodige waarborgen gekregen; des te meer, mijnheer de minister, omdat wij ons geen illusies maken wanneer wij de regeringsverklaring lezen. Daar vinden wij immers nog paragrafen die niet alleen stellen dat de export bij uitstek een van de domeinen is waarop de samenwerking tussen

de gewesten is aangewezen — wat wij nogal evident vinden — maar ook dat de regering zal nagaan welke instrumenten van het exportbeleid om operationele redenen tot de nationale bevoegdheid moeten blijven behoren en hoe de gewesten aan het beleid daarvan zullen mogen deelnemen.

Wij worden echter nog achterdochtiger wanneer wij verder lezen: «Teneinde tot een meer geordend optreden in het buitenland te komen, zal voor de particuliere en overheidssectoren een gedragscode worden opgesteld.» Zelfs indien hij *überhaupt* zou ontstaan of indien hij niet in overleg met de gewesten wordt uitgewerkt, zou een dergelijke gedragscode alle hierboven aangehaalde bepalingen, grondwettelijke en wettelijke, waaraan de Volksunie prioritair belang hecht, kunnen uithollen.

Wat bedoelt men tenslotte met de evaluatie die de regering intussen autonoom zou moeten uitvoeren?

Derde vraag. Hoe moet men de paragraaf uit de regeringsverklaring inzake ontwikkelingssamenwerking lezen? De tekst lijkt mij bijzonder conservatief. Er is niet de minste referentie aan de aan de gang zijnde grondwetsherziening. De tekst is dus eigenlijk alleen bedoeld om een beleidsvacuüm op te vangen dat zou kunnen ontstaan tussen het aantreden van de nieuwe regering en de totstandkoming van de grondwetsherziening. Zodra de bevoegdheden zullen overgedragen zijn, zal het hoofdstuk ontwikkelingssamenwerking aan de nieuwe situatie moeten worden aangepast, bijvoorbeeld op het vlak van het onderwijs. Hierop kom ik straks nog even terug.

Bij de bespreking van de volgende begroting (1988, 1989) zou ik graag ingaan op enkele inhoudelijke thema's aangaande onze diplomatie, onze exportpolitiek en ons ontwikkelingsbeleid. Vandaag zal ik mij beperken tot enkele specifieke elementen die meestal te maken hebben met het management van ons buitenlands beleid.

Wat de sector Buitenlandse Zaken betreft, wil ik eerst een compliment maken aan onze mensen in de diplomatieke diensten, zowel aan de diplomaten in de bilaterale en de multilaterale sector, als aan de kanseliers, de prospectoren, de attachés, het Belgisch en het buitenlands personeel van onze ambassades en consulaten, alsook aan de honoraire consuls van ons land en aan de binnendienst van de drie betrokken ministeries. Ik zou het prachtig vinden, mijnheer de minister, indien u erin zou slagen de hoge kwaliteit van ons diplomatiek korps in de nabije toekomst te handhaven.

Toch zouden onze diplomaten in het buitenland m.i. beter moeten worden geïnformeerd over de situatie in België. Voor de gemiddelde burger is het al moeilijk om de politieke evolutie hier te volgen en voor de in het buitenland verblijvende diplomaten geldt dit natuurlijk *a fortiori*. Nochtans bestaat hun eerste opdracht erin 's lands belangen te verdedigen en het profiel van ons land naar buiten uit duidelijker te maken. Ik stel echter vast dat de vreemde ambassades te Brussel vaak beter geïnformeerd zijn over wat er in België zelf gebeurt, dan de Belgische diplomatieke diensten in het buitenland. Hieraan zou mijns inziens speciaal aandacht moeten worden besteed.

Ik heb ook nog enkele kleine opmerkingen over onze diplomatieke posten in het buitenland. Is het niet mogelijk om de politiek van het huren van residenties te vervangen door een politiek van aankoop? Hiervoor zou in het Parlement zeker budgettair begrip kunnen worden opgebracht. Is de veiligheid van onze diplomaten voldoende verzekerd? Ik verneem bijvoorbeeld dat wij slechts één geblindeerde wagen hebben in de hele diplomatieke dienst. Er zijn ook communicatieproblemen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een eerste schijf van Belextel ontvangen, maar die is veel te beperkt en voldoet niet aan de vereisten van informatisering en telecommunicatie. Gewoonlijk wordt er gezegd dat er ter zake prioriteit moet worden verleend aan de commerciële sector, maar toch mag ook de normale service van de consulaten en ambassades niet over het hoofd worden gezien.

Het wordt ook steeds moeilijker een goede diplomatie te bedrijven met een kader dat voor een kwart niet is opgevuld. Wat de aanwerving van diplomatiek personeel en de problematiek van het taalevenwicht betreft, verwijs ik naar het rapport van de heer Uyttendaele, maar ik wil wel even blijven stilstaan

bij de positie van de echtgenoten van onze diplomaten in het buitenland. Het zou interessant zijn, mijnheer de minister, indien u aan hun lot en dat van hun kinderen wat meer aandacht zou kunnen besteden.

Tenslotte wil ik nog een woord zeggen over de revalorisatie van de kanselarijcarrière die de ambtenaren in die sector beslist veel goed zou doen.

Het tweede hoofdstuk dat ik wil bespreken is de buitenlandse handel. De buitenlandse handel in het algemeen heeft in de regeringsverklaring — in vergelijking met vorige regeringsverklaringen — heel wat meer aandacht gekregen en zal het met het oog op 1992 allicht nog meer krijgen. Maar het budget van de BDBH gaat er zienderogen op achteruit. Wat de regionalisering van deze dienst betreft, verwijs ik naar mijn betoog tijdens het investituurdebat.

Ook in verband met de informatisering van de BDBH gaat België er op achteruit in vergelijking met zijn partners, bijvoorbeeld in vergelijking met Italië en Frankrijk, die directe verbindingen hebben tussen hun binnenlandse diensten van hun «BDBH» en de diplomatieke en commerciële posten in het buitenland.

Inzake het personeel van de BDBH, stel ik vast dat de regionale kantoren steeds meer worden ontvolkt tengevolge van de aanwervingsstop. Telkens er een ambtenaar op een van die regionale kantoren verdwijnt, wordt hij niet meer vervangen.

Tot slot van dit hoofdstuk wil ik ook nog iets zeggen over het statuut van de handelsprospectoren dat de jongste tijd gevoelig is verbeterd. In de toekomst hoeft niet zozeer meer om prestigeredenen aan dit statuut te worden gewerkt; er moet veeleer worden gekeken naar de manier waarop de efficiëntie van deze belangrijke dienst zou kunnen worden verhoogd.

Het derde hoofdstuk betreft de ontwikkelingssamenwerking. Wij staan nog een heel eind af van de 0,7 pct. van het BNP. De heer Noerens heeft onlangs in de Senaat aangetoond hoeveel miljarden de regering moet vinden om het doel van die 0,7 pct. op het einde van deze legislatuur te bereiken. Wij zien het niet helemaal op dezelfde manier. Wij weten wel dat momenteel slechts 0,49 pct. van het BNP wordt bereikt. Wij vinden in de eerste plaats — zoals trouwens in de regeringsverklaring staat — dat wij een grote stap dichterbij het beoogde doel zullen komen indien de methodes, de procedures en het apparaat van ABOs worden aangepast. De methode die vroeger werd gebruikt (Nationale Regie) kan niet langer worden gevolgd. Daartegenover stellen wij de wenselijkheid van een overdracht van bevoegdheden voor in ten minste drie richtingen. In de eerste plaats een overdracht naar de ontwikkelingslanden. Onze partners moeten meer verantwoordelijkheid krijgen, vanzelfsprekend mits een efficiënte controle wordt uitgeoefend om te verhinderen dat de gelden verkeerde richtingen zouden uitgaan. Er moet worden gedelegeerd naar de privé-sector — studiebureaus en Vlaamse ondernemingen — die meer intens moet worden ingeschakeld. Er moet ook meer worden gedecentraliseerd naar de ontwikkelingssecties. Dat veronderstelt echter dat de kwaliteit van de vertegenwoordigers in die secties wordt opgedreven en dat politieke creaturen worden geweerd. In elk geval zou met de overdracht van bevoegdheden vertraging in het uitvoeren van de projecten kunnen worden vermeden. Ik verneem dat onze ontwikkelingsprojecten meer en meer aanleiding geven tot disputen over de uitvoering ervan en minder als «visitekaart» van België's kwaliteiten.

Er zijn 175, of zelfs meer, NGO's die met politieke steun trachten in aanmerking te komen voor een toelage uit het budget van 1,2 miljard per jaar dat daarvoor werd uitgetrokken. Wij twijfelen zeer sterk aan het professionalisme van sommige NGO's en zouden een herziening van de lijst op prijs stellen.

De verhouding tussen multilaterale en bilaterale ontwikkelingssamenwerking is op het ogenblik 40/60. Die 40 pct. multilaterale ontwikkelingshulp vinden wij een maximum o.m. omdat de beheerskosten van de internationale instellingen gemiddeld 15 pct. van de projectkosten belopen, terwijl wij in België slechts tot 5 pct. komen.

Een opmerking over het Overlevingsfonds. De activiteiten van dit Fonds moeten van meer nabij worden gevolgd, ook al

omdat van de 10 miljard reeds 5 miljard zijn geaffecteerd en omdat het steeds duidelijker wordt dat het IFAD mensen aanwerft of bestellingen uitvoert met Belgisch geld, zonder voldoende controle van onzentege.

Een woordje over de leningen van Staat tot Staat. Wij wensen dat de bevoegde ministers, en dat zijn er verschillende, voortaan een grondiger studie zouden verrichten vooraleer een beslissing ter zake wordt genomen, omdat wij vaststellen dat deze leningen meer en meer leiden tot verslechtering van de schuldpositie van het beneficiërend land. Men zegt mij bijvoorbeeld dat in Tanzania een Belgische glasfabriek werd gebouwd die reeds jaren geen meter glas heeft geproduceerd, maar waarvan de investeringskosten door Tanzania nog steeds moeten worden terugbetaald.

Nu nog een woord over de participatie van de gemeenschappen en de gewesten in het ontwikkelingsbeleid. Het Comité van het Fonds voor ontwikkelingssamenwerking functioneert niet zoals wij dat wensen, omdat de bevoegde ministers er niet bij betrokken zijn. Wij hopen dat dit probleem in het licht van de aan de gang zijnde grondwetsherziening opnieuw bekeken zal worden. Het is geen verrassing dat sommigen bij wijze van vingeroefening de begroting van Ontwikkelingssamenwerking reeds hebben gesplitst. Men komt tot ongeveer de helft van het totale budget van Ontwikkelingssamenwerking die zou kunnen gemeentautariseerd of geregionaliseerd worden.

Een laatste puntje aan het adres van de Volksunie-minister van Ontwikkelingssamenwerking. Ik hoop dat hij het probleem van het transport voor onze ontwikkelingshulp zal onderzoeken. Het gaat toch niet op dat de goederen, geschonken in het kader van onze ontwikkelingshulp, worden vervoerd door schepen uit het Oostblok terwijl de Belgische reders klagen dat ze geen vracht meer hebben.

Tenslotte vraag ik aan de VU-minister van Ontwikkelingssamenwerking het probleem van het pensioen van de Vlaamse missionarissen op te lossen.

Ik weet dat sommige van mijn opmerkingen beter in commissie aan bod waren gekomen, maar wij hebben daartoe de kans niet gehad. Collega's uit mijn fractie zullen wellicht een aantal andere, meer politieke thema's behandelen.

De regeringsverklaring geeft een zeer grote rol aan de gemeenschappen en de gewesten. Ik kom hier niet op terug aangezien dit thans in de commissie grondig wordt besproken, maar ik hoop dat ik een antwoord krijg op de twee vragen die ik bij het begin van mijn betoog heb gesteld. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, het is volkomen zinloos hier nummertjes op te voeren over begrotingen van voorbije jaren. Het is interessanter zoals andere collega's, en ook de minister zelf hebben gedaan, naar aanleiding van deze begroting een aantal beleidskwesties aan de orde te stellen.

Voor mij zijn dat er twee. Ik ga eerst in op de problematiek van Zuid-Afrika en zuidelijk Afrika omdat die bijzonder actueel is en blijft. Vervolgens wil ik het hebben over de vragen die op het ogenblik rijzen rond het Zuidpoolakkoord.

Wij hebben zopas in ons land het bezoek gekregen van een aantal belangrijke delegaties. Een delegatie van de SADCC-landen, aangevoerd door de heer Makoni, die heel kort, want hij had weinig tijd, voor de commissies voor Buitenlandse Betrekkingen van Kamer en Senaat zijn vragen aan België en zijn politieke appreciatie over de regio heeft toegelicht.

In het huis van de volksvertegenwoordigers — want in de Senaat waren er ter zake problemen met het huishoudelijk reglement — ontvingen wij bovendien het bezoek van een Zuidafrikaanse delegatie bestaande uit een zeer belangrijke groep kerkleiders uit Zuid-Afrika. Ook de heer Max Coleman die bijzonder verdienstelijk werk heeft geleverd in het *Parents Detainees Support Committee*, maakte deel uit van deze delegatie. Deze vereniging heeft internationale erkenning genoten voor

de registratie van de behandeling van gevangenen in het Zuidafrikaanse regime. Wat mij bij beide delegaties heeft getroffen is het parallelisme in de aanpak van het probleem. Zij vragen zich allebei in de eerste plaats af hoe het buitenland reëel en effectief druk zal proberen uit te oefenen op de onhoudbare toestand in Zuid-Afrika.

De Zuidafrikaanse delegatie liet er geen twijfel over bestaan dat op het ogenblik van de geschiedenis de enige mogelijkheid in de strijd tegen de apartheid vervat ligt in de toepassing van sancties. Hoewel het voor hen gevaarlijk was het woord sancties in de mond te nemen, rekening houdend met de gevolgen voor hen bij hun terugkeer, hebben zij niet nagelaten dit te doen.

In de kranten hebben wij kunnen lezen dat zij ontgoocheld waren over het antwoord dat zij van officiële Belgische zijde op hun vraag hebben gekregen. Nochtans is het regeerakkoord deze keer iets duidelijker in verband met de sancties. Het vermeldt uitdrukkelijk dat « als eerste stap, de bestaande EG-maatregelen verder zullen worden toegepast ... » — dat is een status quo dat ook aan deze mensen werd bevestigd — en verder « ... en daar waar nodig, versterkt. »

Een van de hoofdproblemen die door deze Zuidafrikaanse delegatie aan de orde werd gesteld is dat men in Zuid-Afrika op het punt staat een nieuwe wet aan te nemen die het voortaan organisaties bijna onmogelijk zal maken om fondsen uit het buitenland te ontvangen indien die zouden kunnen worden gebruikt voor activiteiten die volgens de Zuidafrikaanse regering subversief zijn. Ondertussen is duidelijk gebleken hoe vlug de Zuidafrikaanse regering vindt dat iets subversief is.

Sinds jaren werden alle organisaties en alle pogingen, ook de meest vreedzame, om verandering te brengen in de situatie, illegaal verklaard, met als resultaat dat wie oppositie voert, noodzakelijkerwijze in de illegaliteit belandt. Dat heeft tot gevolg dat organisaties, zoals het *Parents Detainees Support Committee* en dergelijke niet meer in aanmerking komen om ook maar één frank uit het buitenland te ontvangen. Al wie de toestand in Zuid-Afrika kent, weet dat deze organisaties niet kunnen overleven en hun werk niet kunnen voortzetten zonder die buitenlandse inbreng. Zij hebben bijgevolg deze reis ondernomen onder zeer grote druk. Zij weten wat hen te wachten staat als de steun van het buitenland wordt stopgezet. Zij hebben wel wat beters te doen dan telkens opnieuw hetzelfde verhaal te vertellen aan mensen in het Westen die beweren dat ze de situatie erg vinden maar het uiteindelijk daarbij laten.

Mijnheer de minister, wanneer denkt u dat er voldoende evolutie is in de catastrofale toestand in Zuid-Afrika om, daar waar het nodig is, de EG-maatregelen te versterken of specifiek voor België, in aanvulling van de EG-maatregelen, bijkomende initiatieven te nemen?

Dit werd ook door het hoofd van de SADCC-delegatie gevraagd. Velen twifelen fundamenteel, en blijven twifelen, aan de efficiëntie van de sancties. Wat is hun alternatief, en wat is het alternatief van het buitenland om meer druk uit te oefenen op Zuid-Afrika? Tot in den treure zeggen: « Wij geloven niet in de efficiëntie van de sancties » is niet langer ernstig. Dan moet er tenminste een ander alternatief naar voor worden geschoven. Waar blijft het? Hoe sterk moet de situatie nog verslechteren vooraleer bijkomende maatregelen worden genomen?

Het tweede deel van mijn uiteenzetting handelt over actuele aspecten in verband met het Zuidpoolverdrag. Zoals de meeste collega's weten is het Zuidpoolverdrag een internationaal forum waar politieke beslissingen over het beheer van het zuidpoolcontinent worden genomen. Slechts de « consultatieve partijen » van dat verdrag hebben stemrecht. Het zijn de twaalf landen die in 1959 dat verdrag hebben ondertekend, waaronder België, en zes landen die sedertdien zijn togetreden en het statuut van ATCP — *Antarctic Treaty Consultative Parties* — hebben verworven door hun wetenschappelijke activiteiten op dat continent. Deze partijen vergaderen geregeld, meestal om de twee jaar.

België wordt op deze vergaderingen vertegenwoordigd door een afgevaardigde van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In tegenstelling tot andere landen wordt het Belgisch beleid ten aanzien van Antarctica in een zeer beperkte kring bepaald. Het Parlement wordt er nauwelijks bij betrokken. Ook de niet-gouvernementele organisaties die belangstelling hebben voor deze problematiek worden op geen enkele wijze geraadpleegd. In antwoord op een parlementaire vraag van Olivier Deleuze in 1984, beloofde minister Tindemans nochtans dat hij bereid was « suggesties » van parlementsleden « in aanmerking te nemen ». Daarvan maak ik hier even gebruik.

Terwijl verschillende lidstaten van het Zuidpoolverdrag niet-gouvernementele vertegenwoordigers als waarnemers in hun officiële delegatie hebben opgenomen, weigert België hetzelfde te doen. Het argument dat daarvoor wordt ingeroepen is dat de meerderheid van de consultatieve partijen dit niet wenselijk zouden vinden. Ik begrijp dat argument van de Belgische regering niet, aangezien andere staten, die consultatieve partij zijn bij het verdrag, het wel doen. Als enkele landen dit belangrijk vinden en het kunnen laten aanvaarden door de andere lidstaten zie ik niet in waarom België dat ook niet zou kunnen indien de politieke wil daarvoor bestaat.

De problematiek rond het delfstoffenverdrag is op het ogenblik in het Zuidpoolgebied zeer acuut. Sedert 1982 worden daarover intensieve onderhandelingen gevoerd waarbij ook België, als lidstaat, betrokken is. Tot nog toe heeft ons land daarvoor echter jammer genoeg weinig interesse getoond. Meestal worden Belgische diplomaten van de plaatselijke Belgische ambassade naar die onderhandelingen gestuurd, die bovendien nauwelijks naar Brussel rapporteren. Zo heb ik van een vertegenwoordiger van *Greenpeace* vernomen dat de heer Van Groenendael van het ministerie van Buitenlandse Zaken in november 1986 naar *Greenpeace* moest telefoneren om de uitslag van de laatste onderhandelingsronde in Tokio te vernemen. Dit is een correcte illustratie van de wijze waarop die onderhandelingen worden gevolgd.

Bovendien speelt België in deze onderhandelingen louter een figurantenrol. Ons land leunt aan bij het standpunt van Frankrijk en Duitsland, twee landen die geïnteresseerd zijn in de potentiële ontginningsmogelijkheden. Officieel heet het nochtans dat België geen economische belangen in Antarctica te verdedigen heeft.

Op het ogenblik lopen in Nieuw-Zeeland opnieuw besprekingen over dit delfstoffenverdrag. Een probleem is bijzonder acuut. Men onderzoekt in welke mate de juridische aansprakelijkheid van de ondernemingen en van de landen die ondernemingen hebben die in het Zuidpoolgebied minerale rijkdommen willen ontginnen, effectief moet bepaald zijn in het delfstoffenverdrag. De landen die klaar staan om met ontginningen te beginnen namelijk de Verenigde Staten gevolgd door Japan, Duitsland en Frankrijk stellen alles in het werk om de juridische aansprakelijkheid zo vaag mogelijk te formuleren. De tactiek van de Verenigde Staten is zeer duidelijk. Zij willen eerst het verdrag goedkeuren en nadien de kwestie van de juridische aansprakelijkheid onderbrengen in een afzonderlijk protocol. Ere wie ere toekomt. België heeft tijdens de besprekingen enkele dagen geleden verklaard dat die aansprakelijkheid deel moet uitmaken van het verdrag. Het betoog eindigde echter op een typisch Belgische manier met de verklaring dat men er geen breekpunt van zou maken indien de juridische aansprakelijkheid toch niet in het verdrag zou komen.

Mijnheer de minister, mijn concrete vraag is dan ook of België zal weigeren het verdrag te ondertekenen indien de meerderheid beslist dat de kwestie van de juridische aansprakelijkheid geen deel zal uitmaken van het verdrag. Aan deze vraag gaat uiteraard de meer fundamentele vraag vooraf of België van mening is dat de ontginning van delfstoffen in dit zeer delicaat gebied, ecologisch verantwoord is. Ik zal met belangstelling luisteren naar uw antwoord op deze twee vragen.

Tenslotte ga ik nog even in op een tweede belangrijk aspect van de ontginning van het Zuidpoolgebied, namelijk het Verdrag van Canberra. België heeft zich ook aangesloten bij het Verdrag van Canberra, verdrag dat de levende rijkdommen van de Antarctische Wateren moet beschermen. Het werd in 1984

door België geratificeerd. Door het verdrag werd een commissie opgericht belast met het uitvaardigen van maatregelen ter reglementering van de visserij in de zeeën rond Antarctica. Tot nu toe is het echter een groot fiasco geweest, omdat alle maatregelen alleen met eenparigheid van stemmen kunnen worden aangenomen en omdat de enkele staten die belangrijke vissersvloeden in het gebied hebben, namelijk Japan, de Sovjetunie, de Duitse Democratische Republiek en Polen, elke consensus blokkeren. Enkele vissoorten werden haast geheel weggevisst. De vangst van kril neemt toe. Hoewel men geen voldoende gegevens heeft om te bepalen hoeveel kril zonder gevaar kan worden gevangen in 1988, wordt er niet geremd.

In 1988 zal België het voorzitterschap van de Conventie van Canberra waarnemen. Deze eer is België niet te beurt gevallen ingevolge enige speciale verdienste, maar gewoon omdat ons land in alfabetische volgorde na Argentinië komt.

Welke initiatieven zal de Belgische regering nemen tijdens het voorzitterschap om te proberen de impasse in het verdrag te doorbreken? Ik ben mij terdege ervan bewust dat België dit niet in zijn eentje kan oplossen. Wel is interessant te weten of België in dit verband initiatieven neemt en ik had graag vernomen welke. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Appeltans.

De heer Appeltans. — Mijnheer de Voorzitter, na de krantenberichten van donderdag 26 mei heerst er nog steeds grote verslagenheid en onrust in Herk-de-Stad en in heel Limburg, waarschijnlijk ook in het Antwerpse en de rest van het land, naar aanleiding van de verdwijning van de 32-jarige idealistische dokter Jan Cools in Libanon. Ouders, familieleden, vrienden en kennissen leven nu reeds meer dan 10 dagen in het ongewisse over wat er met hun « dokter Jan » in Libanon is gebeurd. Sociaal bewogen groeide Jan op in Herk-de-Stad, was hij een zeer goede student in het Amandinacollege en behaalde zijn dokterstitel aan de Katholieke Universiteit te Leuven.

Hij koos niet de gemakkelijkste weg maar stelde zich ter beschikking als huisarts bij de groepspraktijk van « Geneeskunde voor het volk » te Hoboken. Na enkele jaren praktijk droomde hij ervan te kunnen ijveren in Libanon. Deze gedachte liet hem niet los en dokter Jan Cools engageerde zich opnieuw nu bij de VZW « Geneeskunde voor de Derde Wereld » om zich zo verdienstelijk te kunnen maken voor de onderdrukte bevolkingsgroepen. Zijn organisatie werkt in Libanon samen met de Noorse niet-gouvernementele organisatie NORWAC, *Norwegian Aid Committee*, tegenhanger van het ons beter bekende Artsen zonder Grenzen. NORWAC heeft 15 jaar van medische hulp achter de rug zonder noemenswaardige problemen en zij vragen dus geregeld vrijwilligers, dokters en verpleegsters.

Dokter Jan Cools is op zijn beurt op 9 februari 1988 naar Libanon vertrokken om er in de Palestijnse vluchtelingenkampen en daarbuiten de nood te lenigen. Tijdens drie maanden werk daar heeft Jan geen problemen gehad, die van medische aard natuurlijk uitgezonderd.

Op zaterdag 21 mei vertrekt Jan Cools in de namiddag van het Palestijnse vluchtelingenkamp Rashidya in Libanon waarschijnlijk te voet, om zijn post op te halen in Tyrus, 3,5 km verder. Hij is er nooit aangekomen. Sindsdien zijn reeds 12 dagen voorbij: 12 dagen gevuld met onzekerheid en angst, gevuld met talloze telefoontjes, gesprekken en vanuit Libanon kwamen vooral ... geruchten.

Mijnheer de minister, de vermoedelijke ontvoering van de Vlaamse arts, Jan Cools, heeft ons geschokt. Het betreft hier de verdwijning van een sociaal bewogen man, een stadsgenoot, die in dienst van een humanitaire organisatie Palestijnse vluchtelingen en de bevolking van Zuid-Libanon geneeskundige zorg verstrekke.

Het is onze plicht om alle mogelijke invloeden aan te wenden, om alle haalbare hulp ter beschikking te stellen, om zo spoedig mogelijk opheldering te brengen in deze onbegrijpelijke verdwijning. Gisteravond vernam ik, via het BRT-nieuws, dat de verantwoordelijke van NORWAC niet wist wat de Belgen kunnen of willen doen. De organisatie dreigt ermee om haar

medewerkers uit Libanon terug te trekken indien er binnen de week geen nieuws komt over het lot van dokter Cools.

Mag ik de minister vragen welke stappen zijn ministerie en hijzelf tot nog toe gedaan hebben sinds het bekendmaken van de ontvoering dinsdagavond om halftwaalf? Zijn er ook officiële stappen gedaan om de zaak aanhangig te maken? Wat zijn de resultaten? Wat zijn de concrete opstelling en plannen voor de nabije toekomst? Hebben de minister en zijn kabinet voldoende middelen ter beschikking om doeltreffend op te treden bij dergelijke ongelukkige voorvallen?

Wij hebben begrip voor de moeilijke omstandigheden maar wij vertrouwen erop, mijnheer de minister, dat uw gehele inspanning gunstige perspectieven zal bieden om dokter Jan Cools spoedig opnieuw in ons land te kunnen verwelkomen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tindemans.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de leden van de Senaat die aan het debat hebben deelgenomen en die zich in het drieluik dat de Senaat nu behandelt meer speciaal tot mij hebben gericht in het kader van de Buitenlandse Zaken.

Het verheugt me dat de heer Suykerbuyk het had over Benelux. Wij zijn op 25 mei bijeengekomen en — *une fois n'est pas coutume* — deze vergadering is vruchtbaar geweest. Op twee punten werd aanzienlijke vooruitgang geboekt. Ten eerste, de drie ministers van Buitenlandse Zaken, van den Broeck, Poos en ikzelf, hebben besloten na te gaan op welke manier de relatie tussen de ministers van de Benelux-landen en de interparlementaire assemblee van de Benelux kan worden verbeterd. Deze assemblee vergadert geregeld en de ministers komen, of komen niet, wanneer ze uitgenodigd zijn. Vaak komen ze binnen op een moment dat ze eigenlijk niet verwacht zijn, lezen een tekst en verdwijnen zodat geen debat kan worden geëngageerd. Ofwel wonen ze wel een debat bij, maar dan blijft dit zonder *follow-up*. Wanneer er een enkele keer wel een vruchtbaar debat plaatsvindt, spreken de leden van de assemblee hun leedwezen erover uit dat zulks niet frequenter gebeurt en dat niet vaker woord en wederwoord met zin kan worden gewisseld bij die gelegenheden.

Ten tweede en dit is zeer belangrijk en ik betreurt dat daar niet meer ruchtbaarheid wordt aan gegeven: de drie ministers van Buitenlandse Zaken, bijgestaan door experts, zullen nagaan of ze niet een gemeenschappelijk standpunt kunnen innemen in Europees verband naar aanleiding van de top van Hannover op het einde van het Duitse voorzitterschap, om het idee van een Europese centrale bank te bekijken en na te gaan op welke manier men dit zou kunnen verwezenlijken.

Ten derde, de overeenkomst over grensoverschrijdende mogelijkheden in de Benelux is in ons land nog niet behandeld in het Parlement omdat de Raad van State, zoals de heer Suykerbuyk heeft gezegd, bezwaren heeft gemaakt tegen sommige bepalingen van het verdrag. Hoe moeten wij verder handelen, vroeg de heer Suykerbuyk. Er zijn ernstige bezwaren en de Raad van State roept artikel 68 van de Grondwet in. Een minister kan niet zo maar over een dergelijk bezwaar heengaan of een eigen interpretatie geven. Deze aangelegenheid zal dan ook in de regering worden behandeld.

Madame Hanquet, vous avez parlé d'une actualité «brûlante». L'expression me paraît bien choisie, bien que, sur le plan international, le feu soit toujours dangereux.

Dans les relations entre les nations comme entre les individus, il y a des hauts et des bas. Rappelez-vous cette phrase de Jean-Paul Sartre: «L'enfer, c'est les autres» ... Dès lors, comment s'entendre, comment créer un climat de détente qui permette non seulement de garantir la paix, mais aussi de développer des relations sociales, économiques, politiques, diplomatiques et culturelles?

La question n'est pas facile à résoudre. Je ne veux pas faire preuve de défaitisme, mais les superpuissances — c'est évident — se conduisent toujours comme des superpuissances et quand une souris se trouve à côté d'un éléphant, sa position est toujours dangereuse. On ne changera pas la nature des choses.

Sans vouloir jouer au prophète, je suis convaincu que nous nous trouvons au seuil d'une ère nouvelle et que nous serons tous obligés, face à l'évolution de la science et de la technologie, de modifier nos comportements et de coopérer davantage pour préparer l'avenir et éviter la «grande catastrophe». La tâche des hommes politiques est de gérer la crise, a-t-on dit. Je suis persuadé qu'elle consistera dorénavant à gérer le changement pour assurer un meilleur avenir malgré les difficultés et les tensions inévitables. Je suis heureux que votre intervention m'ait permis de le souligner.

La Belgique est favorable à l'Acte unique. Certes, des prophètes de malheur proclament partout que 1992 verra la fin des petites entreprises qui seront écrasées par les plus grandes. Nous devons réagir contre cette tendance et attirer l'attention sur la nécessité de se préparer à ce grand changement qu'est le marché intérieur.

La formation professionnelle, l'organisation, le dynamisme, le sens de l'initiative, devraient être encouragés sur le plan des entreprises comme sur celui des organisations professionnelles, des syndicats, etc. Je me réjouis que les grands acteurs de la vie économique moderne — les syndicats et les employeurs — défendent l'idée du marché unique.

D'après les spécialistes, ce marché aurait pour effet une croissance économique de 1 à 2 p.c. et pourrait être à l'origine de la création de cinq millions d'emplois.

Ces objectifs plaident en faveur de l'idée du marché unique.

J'ai noté votre souhait que nous examinions en commission la possibilité d'un élargissement de nos relations à d'autres continents, et notamment à l'Asie. Dans la mesure où cela dépendra de moi, je vous promets que ce sera fait.

Mijnheer De Belder, het was natuurlijk interessant ook eens een vakman te horen spreken over buitenlandse zaken. Er is geen conflict in de werkverdeling tussen Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. In onze wekelijkse bijeenkomsten wordt ook mevrouw Lizin betrokken, die, zo heeft de Eerste minister mij gezegd, als specifieke opdracht heeft gekregen België binnenlands op Europa 1992 te helpen voorbereiden. Voor het werk met gemeenschappen en gewesten hebben wij een formule uitgewerkt van voorbereiding en samenwerking met Buitenlandse Zaken, een procedure zowel op ambtelijk als op ministerieel vlak. Ik verwacht dat dit tot een goede verstandhouding en tot een toepassing van het regeerakkoord zal leiden.

De heer Kelchtermans treedt opnieuw als voorzitter op

Voor de juiste interpretatie van de zin in het regeerakkoord over het sluiten van verdragen door gewesten en gemeenschappen, zou ik u willen verwijzen naar de Eerste minister. Deze zin is het resultaat van de laatste besprekingen aan de top. Bij deze onderhandelingen waren alleen de partijvoorzitters, de formateur, en de Premier betrokken. Ik kan mij bijvoorbeeld wel voorstellen dat werd overwogen artikel 68 van de Grondwet te wijzigen. U weet dat de gemeenschappen tot nog toe internationale bevoegdheden hadden maar de gewesten niet. De gewesten dienden betrokken te worden bij — «être associées à» was de gebruikelijke term — besprekingen of onderhandelingen wanneer het ging over hun bevoegdheden. Dit werd geïnterpreteerd als «betrokken bij de voorbereiding ervan», terwijl het verdrag door de nationale overheid werd gesloten. Voor de gemeenschappen die wel de internationale bevoegdheid hebben, bestond de vreemde situatie dat, indien zij een verdrag sloten, de Koning dit nog moest ondertekenen. Volgens de Grondwet sluit de Koning immers de verdragen. Een minister uit de nationale regering die geen bevoegdheid meer heeft op cultureel vlak moet dus de verantwoordelijkheid dragen en moet daarover een debat voeren in Kamer en Senaat. Dit was een ietwat zonderlinge toestand die voortvloeide uit het feit dat artikel 68 op dat stuk niet was gewijzigd. Wellicht bedoelt men nu de wijziging van dit artikel om de gemeenschappen toe te laten ook verdragen te sluiten.

Er zal worden nagegaan hoe dit zal werken voor de internationale instellingen. Nu reeds kunnen zij hierbij worden betrokken.

De regering zal ook nagaan op welke wijze zij eventueel zitting zullen hebben. Ook op Europees vlak moet er een gestructureerd overleg tot stand komen. Op het ogenblik voeren ambtenaren van de betrokken diensten wekelijks besprekingen en er is thans bepaald op welke wijze de leden van de executieven en de regering elkaar zullen ontmoeten.

Het probleem van de afdwingbaarheid van de Europese richtlijnen in de gewesten en de gemeenschappen is echter niet opgelost. Ik zie trouwens niet in hoe wij dit probleem op het ogenblik zouden kunnen oplossen. Sommige juristen beweren dat de nationale regering een evocatierecht heeft, wanneer de gewesten of de gemeenschappen de richtlijnen niet toepassen. Ik heb dat standpunt nooit durven verdedigen in het Parlement. Dit zou vermoedelijk bij sommigen, al dan niet te goeder trouw, de reactie hebben uitgelokt in de zin dat wij gekant zouden zijn tegen de autonomie van de gewesten en de gemeenschappen, wat niet waar is. Tot nog toe is de afdwingbaarheid op juridisch vlak niet geregeld. Dit kan alleen bij overleg gebeuren. Vermoedelijk zal dit probleem ter sprake komen bij de voorbereiding van de herziening van de Grondwet.

Ik ben niet bevoegd voor de departementen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, mijnheer De Belder. Ik noteer wel met genoegen dat u hulde brengt aan degenen die in de sfeer van Buitenlandse Zaken werken, zoals de kanseliers, de prospectoren, de attachés, de honoraire consuls en de binnen-diensten van het departement. Ik sluit me ook aan bij uw lof voor de hoge kwaliteit van onze diplomaten.

Ik ga niet akkoord met uw opmerkingen over de informatie die de diplomaten krijgen. Zij ontvangen het persoverzicht dat door het departement van Buitenlandse Zaken wordt opgesteld. Zij kunnen ook altijd inlichtingen vragen. Ik heb niet de indruk dat onze diplomaten slecht geïnformeerd worden.

Het huren of het kopen van onroerende goederen in het buitenland is in de eerste plaats een begrotingsprobleem. Wij vinden weinig begrip voor ons departement buiten de onmiddellijke sfeer van Buitenlandse Zaken zelf. Velen denken dat onze personeelsleden in het buitenland luxepaarden zijn en dat er op dit departement niet hard wordt gewerkt. Ik heb toch enige kennis van dit departement en kan ten stelligste beweren dat er door sommigen harder wordt gewerkt dan op andere departementen.

Het werk op dit departement is nooit af. Telkens gebeurt er iets nieuws en onverwachts ergens in de wereld. Er zijn zoveel problemen die tegelijkertijd onze aandacht vergen. Werken op Buitenlandse Zaken is een zware job.

Het huren of kopen van residenties in het buitenland is echter niet alleen een budgettair probleem. Het kopen van onroerende goederen veronderstelt ook dat ons departement specialisten heeft in onroerende goederen. Dit is echter niet het geval. Wij zouden mensen moeten hebben met ervaring ter zake, die weten wanneer men kan kopen of verkopen in het buitenland. In het departement van Buitenlandse Zaken hebben wij zulke mensen niet. Wij hebben trouwens ook niet de middelen om dergelijk personeel aan te nemen.

Ik ben geen informaticaspecialist. In de vorige regering was er een staatssecretaris, met wie wij hebben samengewerkt, belast met de modernisering en informatisering van de openbare diensten. Wij zijn op het ogenblik een proefdepartement. Er was een krediet uitgetrokken om ons uit te rusten met Belextel. Dit is een moeilijke geschiedenis geweest. De toekenning van dat krediet werd immers een paar maal uitgesteld. Wij hebben de eerste schijf van het krediet nu ontvangen, maar de moeilijkheid thans is specialisten te vinden. Wij hebben, bijvoorbeeld, ingenieurs nodig, maar die zijn niet te vinden op het departement van Buitenlandse Zaken. Wij proberen van het departement van Openbare Werken ingenieurs te lenen voor de studie van de uitrusting ter zake van het departement van Buitenlandse Zaken.

Ik heb in mijn inleidende uiteenzetting niet gesproken over het personeel op Buitenlandse Zaken, want ik wilde niet de indruk wekken dat ik niet solidair ben met de regeringspolitiek ter zake. Wij worden op het departement van Buitenlandse Zaken op het ogenblik echter geconfronteerd met een nijpend

personeelsprobleem, zowel bij de ambtenaren als bij de diplomatieke diensten.

Ik loop hier vooruit op mijn antwoord aan mevrouw Aelvoet. Wij kunnen naar bepaalde vergaderingen of werkgroepen bij de UNO of in Wenen of Genève over ontwapening, over het probleem van de Zuidpool, over de mensenrechten enzovoort, niet eens meer een afgevaardigde van Buitenlandse Zaken sturen omdat wij het niet kunnen betalen en omdat wij geen mensen hebben om het werk te doen. Ik wens dat hier nog eens te herhalen.

Het taalevenwicht in elke dienst is voor mij een grote zorg. Ik wens conflicten te vermijden eerder dan ze te moeten oplossen.

Reeds vroeger heb ik in het Parlement de problematiek van de echtgenoten van diplomaten behandeld. In de toekomst betekent dat zowel van de man als van de vrouw, want meer en meer kiezen ook de vrouwen voor een diplomatieke carrière. Er kan dus zowel een probleem zijn voor de man als voor de vrouw in het gezin. Momenteel is het echter in grote mate het probleem van de vrouw van de diplomaat. De huidige toestand kan niet blijven bestaan. De echtgenote vervult in het buitenland een rol. Wanneer de vrouw van een diplomaat mee naar het buitenland vertrekt, moet zij de mogelijkheid van een eigen carrière opgeven. In deze tijd gebeurt het meer en meer dat na een aantal jaren het huwelijk schipbreuk lijdt. Dan heeft de echtgenote wanneer zij terug naar België komt, niets in handen. Het probleem wordt ook nader bekeken in Nederland, Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië. Wij hebben ideeën, maar wij hebben geen geld binnen de begroting om een afdoende oplossing te vinden voor dit probleem.

Aan mevrouw Aelvoet wil ik nog enkele woorden zeggen over Zuid-Afrika. Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Europese Gemeenschap, heb ik een geplande ontmoeting met de frontlijnstaten moeten uitstellen om verschillende redenen, onder andere omdat er in de eerste helft van 1987 verkiezingen voor de blanken hebben plaatsgevonden in Zuid-Afrika en omdat de Europese Gemeenschap, net voor ons, had beslist mijn Britse collega, sir Jeffrey Howe, naar Zuid-Afrika te sturen en die reis geen succes was geworden en veel frustraties had teweeggebracht. Wij hebben gedaan wat wij konden opdat Zuidelijk Afrika economisch onafhankelijker zou kunnen worden. Wij hebben in de grootst mogelijke mate geholpen om het herstellen van de Benguela-spoorlijn te bekomen. Wat men soms ook moge schrijven, vooral degenen die er niets van kennen, wij zijn daar ver gevorderd, onder andere met de oprichting van twee maatschappijen, enerzijds, een exploitatiemaatschappij en anderzijds, een financieringsmaatschappij. Dit is in een gevorderd stadium. Er werd alleen nog geen politieke overeenkomst bereikt. Er zijn nu enkele aanduidingen in die richting. U hebt ook gelezen over de onderhandelingen in Londen en daarna in Lissabon, tussen Zuid-Afrika, Angola en de Cubanen. Er waren ook de besprekingen over Namibië.

Op 1 juli ben ik in Afrika. Ik zal een reis maken langs Zaïre, Angola, Zimbabwe en Namibië. Wij stellen ons heel wat voor van die reis die zorgvuldig werd voorbereid. Mevrouw Aelvoet, wij zullen hierop nog terugkomen. Ik wil daarover graag met u verder van gedachten wisselen en bepaalde problemen bekijken. Er zijn momenteel mogelijkheden betreffende Namibië, Angola, de Benguela-spoorlijn en nog andere, die wij door een onvertogen woord niet mogen bemoeilijken of in gevaar brengen. Wij dienen te wachten of er inderdaad uit de aan gang zijnde besprekingen ook positieve resultaten kunnen komen.

Mevrouw Aelvoet, ik heb ook de delegaties ontvangen waarover u hebt gesproken. Ik betreur vaak, ik heb het deze week nog vastgesteld, dat wanneer men personen ontvangt en wanneer men een goed gesprek heeft gehad, het communiqué dat nadien in de krant verschijnt, vaak een veel agressievere toon heeft dan het gesprek zelf.

U kent die moderne techniek van de drukkingsgroepen waarbij ministers de verliezende partij moeten zijn. Hoe ook, een bisschop heeft mij gezegd dat de sancties die genomen worden door de Europese Gemeenschap op het ogenblik pijn beginnen doen en dat het aantal zwarten in Zuid-Afrika die nu bij de geestelijkheid om hulp komen vragen en zelfs bedelen, met de dag toenemen. Het is een pijnlijke situatie voor de zwarte

bevolking. Dit zijn de gevolgen van onze sancties. Wij bespreken dit alles nu in de EG. U weet ook wat het standpunt is van bepaalde landen ten aanzien van problemen die u hier hebt aangeroerd.

Er is ook te weinig volk en te weinig geld om eventueel specialisten te sturen naar vergaderingen over de problematiek rond de Zuidpool.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de minister, u stelt terecht dat er een groot tekort is aan personeel. Dat is voor mij een reden te meer om ervoor te pleiten dat u zou ingaan op het aanbod van de organisaties die een deskundige ter beschikking willen stellen, met name van het *World Wild Life Fund* en *Greenpeace* die in 1986 al hun diensten hebben aangeboden. Vertegenwoordigers van dezelfde organisaties in de Staten die het Zuidpoolverdrag mee hebben ondertekend, doen dat al. Dat moet voor u een steuntje in de rug zijn.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Goed mevrouw, maar het probleem is niet zo eenvoudig. Ons land is een land van overleg. Er wordt op alle niveaus, in alle kringen en voor alle problemen overleg gepleegd. Het idee om pressiegroepen toe te laten als partij bij de onderhandelingen, moet worden bekeken, maar is niet altijd de beste oplossing. Iedereen die aan de onderhandelingsstafel zit, moet met zijn bondgenoten rekening houden al is men het niet altijd eens met de verkondigde standpunten. Ook aan de onderhandelingsstafel moet men van vrienden soms iets verdragen dat men van anderen niet zou verdragen.

In hoeverre waren wij geïnteresseerd in de Zuidpool? Wij hebben lange tijd gezegd — daarover is trouwens een verklaring afgelegd in de Kamer — waardoor wij werden geïnspireerd.

Ik wens in dit verband op te merken dat het raffineren van zeldzame metalen een van onze weinige specialiteiten op industrieel gebied is waarvoor wij een wereldreputatie hebben. Betrokken kringen hebben dan ook gevraagd hiermee rekening te houden mocht het tot exploitatie van de Zuidpool komen. Bijgevolg is dit ook een aspect geweest — op het ogenblik weegt het niet door — waarmee wij een tijdlang hebben moeten afrekenen.

De bespreking over de ontginning is aan de gang. Wij moeten hierbij ook rekening houden met andere departementen. Ook Economische Zaken heeft zijn zeg. Wij wensen dat de juridische verantwoordelijkheid wordt opgenomen in het verdrag. Op het ogenblik zijn wij voorstander van een verdrag, zelfs als de verantwoordelijkheid nadien in een nieuwe tekst wordt gedefinieerd.

Over het verdrag van Canberra kan ik thans weinig zeggen. Het voorzitterschap ervan wordt beschouwd als een *chairmanship* en niet als een presidentschap. Het komt er dus niet op neer dat men eigen initiatieven kan lanceren. Indien de voorstellen niet vooraf worden besproken en voorbereid en niet op de agenda staan, dan maken ze niet de minste kans. We zullen eerst in het kader van de Twaalf van de Europese Gemeenschap moeten nagaan of we daar een bepaald standpunt kunnen verdedigen en initiatieven nemen. Toen onlangs een officieel bezoek aan Australië werd gebracht, kwam het verdrag van Canberra ter sprake. Wij volgen dat, maar met weinig middelen, zodat wij u op dit ogenblik geen bevredigend antwoord kunnen geven.

Dan kom ik tot het lot van dokter Jan Cools. In de nacht van zaterdag op zondag werden wij verwittigd van zijn verdwijning. Dokter Cools zou zijn post afhaken bij de UNO-troepen en zich daarna naar Beiroet begeven. Hij heeft zijn post niet afgehaald. In Beiroet werd hij niet gezien, zodat wij zelfs niet weten of hij het kamp waar hij werkzaam was, al dan niet heeft verlaten. Op het ogenblik van de verdwijning was het in het gebied iets kalmer. Tot voor kort ging het er in dit dicht bij de grens gelegen gebied nogal bewogen aan toe ter wille van de omringende vijandige militieën. Onmiddellijk na de melding van de verdwijning hebben wij onze zaakgelastigde op de hoogte gebracht die direct het internationale Rode Kruis heeft verwittigd. Dit is de beste manier aangezien het internationale Rode Kruis in alle kampen is vertegenwoordigd. Wij hebben ook

contact opgenomen met een aantal landen, zowel Arabische als andere. Zelf heb ik ambassadeurs ontvangen. Sommigen hebben mij hun steun toegezegd. Aanstaaende zaterdag vertrek ik naar de speciale UNO-zitting over ontwapening waar ik met een aantal ministers gesprekken zal hebben over het lot van dokter Cools. U weet hoe gevaarlijk Libanon is, vooral dan de streek ten zuiden van Tyrus, waar groepen, secten en afgesplitste groepen de wapens hanteren en niet bang zijn voor een ontvoering af en toe. Buitenlandse Zaken heeft via zoveel mogelijk kanalen geprobeerd dokter Cools terug te vinden.

Ik beschik over de lijst van deze landen, maar zal ze niet opsommen om geen mensen of eventueel geen landen te frustreren wanneer ik ze niet vermeld, en om anderen die het wellicht niet op prijs stelden dat wij ze contacteerden, ook niet op de een of andere manier minder gunstig te beïnvloeden. Ik kan u echter wel de verzekering geven dat bij ons alles in het werk wordt gesteld — wij hebben iemand die er uitsluitend mee bezig is — om in deze zaak tot een goede afloop te komen.

Mijnheer de Voorzitter, dit zijn mijn antwoorden op de gestelde vragen. Ik begrijp de lichte kritiek die hier wordt geuit op de late begroting. De bespreking is echter toch wel uitgegroeid tot een mogelijkheid om over enkele punten van gedachten te wisselen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion des données budgétaires relatives aux crédits «Affaires étrangères», je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt in de bespreking van de begrotingsgegevens met betrekking tot de kredieten «Buitenlandse Zaken», is ze gesloten.

Avant d'aborder la discussion du volet relatif aux crédits «Commerce extérieur», je vous propose d'examiner maintenant les projets de loi portant approbation de conventions internationales. (*Assentiment.*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL BIJ HET OP 20 JUNI 1960 GESLOTEN VERDRAG TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN BETREFFENDE DE VERBETERING VAN HET KANAAL VAN TERNEUZEN NAAR GENT EN DE REGELING VAN ENIGE DAARMEDE VERBAND HOUDENDE AANGELEGENHEDEN, ONDERTKEND TE 'S-GRAVENHAGE OP 5 FEBRUARI 1985

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE AU TRAITE CONCLU LE 20 JUIN 1960 ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE ROYAUME DES PAYS-BAS AU SUJET DE L'AMELIORATION DU CANAL DE TERNEUZEN A GAND ET DU REGLEMENT DE QUELQUES QUESTIONS CONNEXES, SIGNE A LA HAYE LE 5 FEVRIER 1985

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol bij het verdrag gesloten tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden betreffende de verbetering van het kanaal van Terneuzen naar Gent en de regeling van enige daarmee verband houdende aangelegenheden.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du protocole au traité entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas au sujet de l'amélioration du canal de Terneuzen à Gand et du règlement de quelques questions connexes.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Belder, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, over dit ontwerp van protocol kan ik zeer kort zijn.

De regering wendt zich tot de Senaat om de in de Grondwet voorkomende goedkeuring te verkrijgen voor een wetsontwerp dat uitwerking zou verlenen aan een Belgisch-Nederlands ambtelijk protocol dat op 5 februari 1985 te 's-Gravenhage werd ondertekend.

Dit protocol is een aanvulling van het verdrag van 20 juni 1960 betreffende de verbetering van het kanaal Gent-Terneuzen en daarmee verband houdende aangelegenheden. Het doel van dit protocol is een juridische basis te verlenen aan een aantal min of meer ingrijpende maatregelen en voorzieningen die nodig zijn gebleken volgens het Belgisch-Nederlands ambtenarenrapport «Optimalisering Kanaal Gent-Terneuzen» (1981). Hierin werd gesteld dat een verdere vergroting der maximale scheepsafmetingen — 245 m × 33 m × 12,25 m — zowel met het oog op de veiligheid van de scheepvaart en de infrastructuurwerken, als op de belangen van het landverkeer niet meer verantwoord was zonder deze bijkomende schikkingen.

Het Belgisch-Nederlands overleg in dezen, gaf aanleiding tot volgende principes:

1. Vanaf 1 juli 1982 wordt de vaart van schepen met maximale afmetingen — 256 m × 34 m × 12,25 m — toegelaten. Dit betekent dat op het kanaal Gent-Terneuzen sedert 1982 de zogenaamde Panamaschepen kunnen circuleren. (Een Panamaschip heeft in feite nog iets meer diepgang, maar dat laat het kanaal niet toe.)

2. België gaat ermee akkoord om een aantal werken uit te voeren en te voltooien, in beginsel vóór 1 januari 1988, om het veilig en doelmatig gebruik van de Westsluis te Terneuzen en het Nederlands gedeelte van het kanaal te verbeteren.

3. Met ingang van 1 juli 1982 is België bereid, ter dekking van het vergrootte afbreukrisico en in afwachting van de voltooiing van de toegezegde verbeteringswerken aan kanaal en sluis, de jaarlijkse Belgische bijdrage in de onderhouds- en bedieningskosten van het kanaal op Nederlands grondgebied tijdelijk te verhogen.

Nadien werd nog besloten om in het protocol ook de hangende problemen omtrent de vaart van autoschepen naar de haven van Gent te regelen.

Bij de bespreking van dit ontwerp van wet preciseerde de minister van Buitenlandse Zaken op donderdag 28 april voor de Senaatscommissie voor de Buitenlandse Betrekkingen dat België's verbintenissen in hoofde van dit protocol ten laste vallen van artikel 33.01 van het ministerie van Openbare Werken en dat zij op 1 422 580 frank worden geraamd. Een reeks technische vragen werden door de minister, door ambtenaren van Buitenlandse Zaken en door experts van Openbare Werken beantwoord.

Volledigheidshalve wil ik nog uw aandacht vestigen op volgende punten:

Ten eerste, in verband met «de bereidheid» van België waarover de minister in zijn inleidende uiteenzetting heeft gesproken, moet worden opgemerkt dat dit een meer dan symbolische betekenis heeft vermits zij een uitzondering inhoudt op de *Hague-Visby rules*.

Ten tweede, in verband met de vaart van autoschepen moet weldra een oplossing worden gevonden voor de Westsluis te Terneuzen zoals overigens tijdens het investituurdebat in de Senaat door verschillende leden werd aangestipt. Van Nederlandse zijde zou men dus meer rekening moeten houden met de technologische evolutie in de scheepsbouw, vooral inzake ro-ro-schepen in het algemeen en autovervoerschepen, de PCC's, in het bijzonder.

Ik stel de Senaat voor dit ontwerp van wet goed te keuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het protocol bij het op 20 juni 1960 gesloten verdrag tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden betreffende de verbetering van het kanaal van Terneuzen naar Gent en de regeling van enige daarmee verband houdende aangelegenheden, ondertekend te 's-Gravenhage op 5 februari 1985, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. Le protocole au traité conclu le 20 juin 1960 entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas au sujet de l'amélioration du canal de Terneuzen à Gand et du règlement de quelques questions connexes, signé à La Haye le 5 février 1985, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE ENTRE LE GOUVERNEMENT DU ROYAUME DE BELGIQUE ET LE GOUVERNEMENT DE LA REPUBLIQUE FRANÇAISE RELATIF A L'OCTROI AUX RESSORTISSANTS BELGES ET FRANÇAIS DES AVANTAGES PREVUS PAR LES LEGISLATIONS DES DEUX PAYS EN FAVEUR DES ANCIENS COMBATTANTS ET PRISONNIERS DE GUERRE, SIGNE A BRUXELLES LE 20 JANVIER 1986

Discussion et vote de l'article unique

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL TUSSEN DE REGERING VAN HET KONINKRIJK BELGIE EN DE REGERING VAN DE FRANSE REPUBLIEK BETREFFENDE DE TOEKENNING AAN DE BELGISCHE EN DE FRANSE ONDERDANEN VAN DE VOORDELEN WAARIN DE WETGEVINGEN VAN BEIDE LANDEN TEN GUNSTE VAN DE OUDSTRIJDERS EN KRIJGSGEVANGENEN VOORZIEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 20 JANUARI 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du protocole entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement de la République française relatif à l'octroi aux ressortissants belges et français des avantages prévus par les législations des deux pays en faveur des anciens combattants et prisonniers de guerre.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van de Franse Republiek betreffende de toekenning aan de Belgische en de Franse onderdanen van de voordelen waarin de wetgevingen van beide landen ten gunste van de oudstrijders en krijgsgevangenen voorzien.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Péciaux, rapporteur. — Monsieur le Président, le Règlement CEE relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté, garantit un traitement égal aux intéressés; les personnes qui résident sur le territoire de l'un des Etats membres sont soumises aux obligations et sont admises au bénéfice de la législation de tout Etat membre dans les mêmes conditions que les ressortissants de celui-ci, sous réserve de dispositions particulières contenues dans le règlement.

L'une des dispositions particulières visées est contenue dans l'article 4, paragraphe 4: le règlement ne s'applique pas, notamment, aux « régimes de prestations en faveur des victimes de la guerre ou de ses conséquences ».

Selon la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes, les avantages susmentionnés n'entrent pas dans le champ d'application matériel défini par l'article 4, paragraphe 4. Ils ne peuvent, dès lors, être automatiquement accordés aux ressortissants belges titulaires d'un statut belge de reconnaissance national ayant accompli leur carrière professionnelle en France et inversement.

C'est pour combler cette lacune que les gouvernements belge et français ont conclu le protocole permettant à leurs ressortissants respectifs de faire appel aux dispositions particulières de la législation du pays où ils ont exercé leur activité professionnelle.

Quant au coût pour le Trésor, la commission des Relations extérieures a constaté qu'il ne devrait pas excéder 10 millions de francs par an.

Ce projet de loi a été adopté en commission à l'unanimité des membres présents. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het protocol tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van de Franse Republiek betreffende de toekenning aan de Belgische en Franse onderdanen van de voordelen waarin de wetgevingen van beide landen ten gunste van de oudstrijders en krijgsgevangenen voorzien, ondertekend te Brussel op 20 januari 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. Le protocole entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement de la République française relatif à l'octroi aux ressortissants belges et français des avantages prévus par les législations des deux pays en faveur des anciens combattants et prisonniers de guerre, signé à Bruxelles le 20 janvier 1986, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE OVEREENKOMST TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN INZAKE WEDERZIJDESE BIJSTANDVERLENING BIJ HET BESTRIJDEN VAN RAMPEN EN ONGEVALLEN, ONDERTEKEND TE 'S-GRAVENHAGE OP 14 NOVEMBER 1984

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE ROYAUME DES PAYS-BAS SUR L'ASSISTANCE MUTUELLE DANS LA LUTTE CONTRE LES CATASTROPHES ET LES ACCIDENTS, SIGNÉE A LA HAYE LE 14 NOVEMBRE 1984

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden inzake wederzijdse bijstandverlening bij het bestrijden van ram-

pen en ongevallen, ondertekend te 's-Gravenhage op 14 november 1984.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la convention entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas sur l'assistance mutuelle dans la lutte contre les catastrophes et les accidents, signée à La Haye le 14 novembre 1984.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Swinnen.

De heer Swinnen. — Mijnheer de Voorzitter, de rapporteur, de heer Verschuere, laat zich verontschuldigen omdat hij deelneemt aan de bespreking en de stemmingen in de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen. Hij heeft mij gevraagd het volgende mede te delen. Hij verwijst naar het verslag van de Kamer van volksvertegenwoordigers dat eenparig werd goedgekeurd. In de Senaatscommissie van 28 april werden geen aan- of opmerkingen gemaakt; slechts enkele informatieve vragen werden gesteld. Het verslag werd eveneens eenparig goedgekeurd door alle aanwezige leden van de commissie. De rapporteur vraagt aan de leden van de Senaat dit eveneens te doen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. De overeenkomst tussen het koninkrijk België en het koninkrijk der Nederlanden inzake wederzijdse bijstandverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen, ondertekend te 's-Gravenhage op 14 november 1984, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. La convention entre le royaume de Belgique et le royaume des Pays-Bas sur l'assistance mutuelle dans la lutte contre les catastrophes et les accidents, signée à La Haye le 14 novembre 1984, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTERIEUR ET DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1986

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTERIEUR ET DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1987

Reprise de la discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1986

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1987

Hervatting van de algemene beraadslaging

M. le Président. — Nous reprenons la discussion générale des projets de loi relatifs au budget du ministère des Affaires

étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement pour les années 1986 et 1987 par l'examen des données budgétaires traitant des crédits « Commerce extérieur ».

Wij hervatten de algemene beraadslaging over de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor de jaren 1986 en 1987 met de bespreking van de budgetaire gegevens in verband met de kredieten « Buitenlandse Handel ».

La parole est à M. Urbain, ministre.

M. Urbain, ministre du Commerce extérieur. — Monsieur le Président, il n'est pas inutile de placer l'exposé relatif à notre commerce extérieur dans son contexte international. De nombreux facteurs, sur lesquels nous n'avons le plus souvent que peu d'influence, contribuent, en effet, à créer une toile de fond politique, économique et monétaire qui détermine largement les prestations à l'exportation de l'Union économique belgo-luxembourgeoise.

Comment pourrait-il en être autrement, le marché de l'UEBL ayant, selon les calculs de l'OCDE, le taux d'ouverture vers l'extérieur de loin le plus élevé? Ce taux, qui exprime en pourcentage le rapport entre les importations et le produit intérieur brut, était, sur base des chiffres de 1986, de 58,9 p.c. pour l'UEBL, alors que la moyenne arithmétique de l'ensemble des pays de l'OCDE n'était que de 24,4 p.c.

Cela illustre, en un seul chiffre frappant et représentatif, combien l'économie de l'UEBL est exposée aux contingences de l'économie mondiale.

Je vais brosser brièvement la situation de l'économie mondiale au début de 1988.

L'affirmation, souvent répétée, selon laquelle le commerce mondial de marchandises a subi un ralentissement — certainement très significatif si l'on se réfère aux années soixante, aux années à taux d'expansion annuel de 8,5 p.c. — doit, à mon avis, être assez bien relativisée.

Les analyses les plus récentes, soumises notamment à l'appréciation du Conseil de l'OCDE il y a environ deux semaines à Paris, indiquent que les grands équilibres extérieurs, à la base de certaines déclarations pessimistes antérieures, se réduisent progressivement.

La croissance des pays de l'OCDE s'est accélérée au cours du second semestre de 1987, accentuant ainsi une expansion qui se poursuit depuis cinq ans. Les échanges commerciaux se développent de façon satisfaisante. Parallèlement, l'inflation paraît jugulée; le taux moyen se situe dans tous les pays industrialisés à un faible niveau.

En dépit de ces éléments encourageants, persistent néanmoins des facteurs d'insécurité et de désordre, troublant les relations économiques internationales.

Les mouvements sauvages des taux de change, illustrés par la fluctuation, sur le marché des devises, de la principale monnaie internationale, le dollar, constituent pour les exportateurs un élément d'insécurité particulièrement grave.

Tant que ne sera pas résorbé l'écart entre le déficit commercial américain et l'excédent de la RFA et du Japon, tant que la coopération monétaire et financière entre — essentiellement — les pays industrialisés ne sera pas renforcée au point de pouvoir dominer les vastes mouvements de capitaux — absolument hors de proportion par rapport au volume du commerce de marchandises —, nous devrons, je le crains, vivre avec ce phénomène embarrassant des fluctuations erratiques des taux de change.

Par ailleurs, il importe d'être attentif au regain de protectionnisme et au retour du « bilatéralisme », deux tendances qui menacent de saper dans ses fondements la structure même du GATT.

C'est dans ce contexte que se place l'*Uruguay Round*, lancé solennellement à Punta del Este en septembre 1986. On ne saurait suffisamment insister sur la nécessité de mettre rapidement en œuvre les mesures décidées, en principe, de *stand still* et de *roll back*.

Sans doute, l'exercice n'est-il pas simple sur le plan pratique. Ne nous arrive-t-il pas de ressentir quelque énervement devant le succès et la poussée des exportations des pays dits « nouvellement industrialisés »?

Ces pays constituent une nouvelle catégorie dans la classification internationale. Nous les avons aidés à s'industrialiser, ce dont la « grande exportation » a bénéficié. Nous les avons orientés vers le marché international. Or, voici qu'ils deviennent nos concurrents et que nous trouvons parfois encombrante leur présence sur les marchés tiers et sur le nôtre.

Il n'y a pas lieu de réagir par des mesures protectionnistes. Il faut, au contraire, intégrer ces pays dans le modèle de concertation fonctionnant entre pays industrialisés et aiguïser leur sens des responsabilités. Une étude est en cours à ce sujet.

Abordons maintenant le problème de l'endettement des pays en voie de développement.

Bien que les situations et les performances de ces pays varient très fortement, le phénomène de l'endettement reste, dans sa globalité, inquiétant. *Living with a nightmare* titrait la revue *The Economist* il y a quelques années, en analysant la structure de l'endettement du moment.

Actuellement encore, la dette totale des pays en voie de développement, à court et à long terme, s'élève à quelque 1 200 milliards de dollars selon les données publiées par le Fonds monétaire international.

Pour terminer ce rapide tour d'horizon de l'environnement international de notre commerce extérieur, il faut préciser que la réalisation du marché intérieur européen d'ici à 1992, ainsi que les efforts de la Communauté et des pays de l'AELE pour dépasser les accords actuels de libre échange, mènent à la création d'un espace européen qui devrait, à priori, constituer le prolongement d'un débouché naturel de l'UEBL et donc être bénéfique au développement des exportations belgo-luxembourgeoises.

Nu enige woorden over de evolutie van het handelsverkeer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

Op het eerste gezicht kende de handelsbalans van de BLEU een gunstige evolutie: komend van een record deficit van 260 miljard frank in 1982, heeft men thans bijna het evenwicht bereikt (+ 5,1 miljard frank in 1986; - 6,1 miljard frank in 1987).

Dit mooie resultaat uitgedrukt in termen van dekkingscoëfficiënt verbergt nochtans, zoals vele waarnemers opmerken, een tendens die intrinsiek veel minder positief is.

Het is, helaas, maar al te waar dat het evenwicht van de handelsbalans van de BLEU niet bereikt werd door een krachtige expansie van de uitvoer, maar veeleer door een inkrimping van de waarde van de invoer.

De uitvoer, in waarde uitgedrukt, is blijven stilstaan en schommelt rond de 3 100 miljard frank: 1984: 2 992,1 miljard; 1985: 3 167,7 miljard; 1986: 3 070,3 miljard; 1987: 3 093,1 miljard.

De factuur van de invoer is, terzelfder tijd, minder duur geworden: 1984: 3 195,8 miljard; 1985: 3 317,8 miljard; 1986: 3 065,2 miljard; 1987: 3 099,2 miljard, en de verklaring hiervoor kan grotendeels gevonden worden in de evolutie van de energiebalans: 1984: - 357 miljard; 1985: - 342 miljard; 1986: - 172 miljard; 1987: - 171 miljard.

Met uitzondering van enkele goede resultaten, bijvoorbeeld in Spanje, Portugal, Noorwegen en Japan, waren de prestaties bij de uitvoer in 1987 overal middelmatig.

De verkoop van de BLEU aan de OPEC-landen, de ontwikkelingslanden en de Oostbloklanden zijn op het laagste niveau teruggevallen: deze zones betekenen nog slechts respectievelijk 1,8 pct, 5,8 pct. en 1,6 pct. in het totaal van de verkoop aan het buitenland van de BLEU.

Het kwaad zou nog dieper kunnen zitten dan men wenst toe te geven.

Onze aandacht werd getrokken door sommige studies en sommige verslagen van eminente instellingen, allemaal vrij pessimistisch over de vitaliteit van de Belgische uitvoer.

Reeds in 1980 heeft de Nationale Bank zich gewaagd aan een analyse waarvan de titel geen enkele twijfel liet bestaan: « L'essoufflement de l'économie belge dans la décennie passée ».

In november jongstleden schetste het Planbureau op zijn beurt — weliswaar in tegenstelling tot de analyse van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven — een eerder negatief beeld van de Belgische prestaties bij de export, althans in vergelijking met de belangrijkste concurrenten.

Telkens wijzen de analyses op een verlies van het marktaandeel, een geleidelijk inkrimpen van de BLEU-verkopen in het buitenland en een onvoldoende aanpassing van de Belgische produktie aan de internationale vraag.

Wellicht hoeft het allemaal niet in zwart-wit tegenstelling te worden gesteld. Er zijn in het algemeen vele grijze zones. In dit geval is het verkeerd te veralgemenen en te beweren dat — om Voltaire te parafraseren — alles voor het slechtste is in de slechtste van de werelden.

De studie van de Nationale Bank, die ik heb aangehaald, vermeldt een klein aantal progressieve Belgische produkten in een expansieve markt: sommige niet-metaalhoudende fabrikaten, de meubelen en, in zekere mate, de niet-elektrische machinebouw.

Wellicht had het VBO dan ook niet helemaal ongelijk de recente studie van het Planbureau kritisch te benaderen en te beweren dat de analyse niet ver genoeg was doorgetrokken en niet voldoende verfijnd was.

Een beleidsverantwoordelijke kan een dergelijke opeenvolging van alarmsignalen niet zonder verdere vorm van proces naast zich neerleggen, en moet het niet-betwiste feit dat het BLEU-aandeel in de wereldhandel van 5,8 pct. in 1973, over 5 pct. in 1980 tot 4,37 pct. in 1986 is teruggeslagen, onder ogen zien.

Er is dus voldoende materie voor bezinning. Het ligt in mijn bedoeling binnenkort tot een dieper onderzoek over te gaan.

J'en viens maintenant au point relatif aux instruments du Commerce extérieur.

C'est en premier lieu sur l'Office belge du Commerce extérieur, statutairement chargé « de promouvoir l'expansion commerciale sous toutes ses formes », selon l'article 2 de la loi du 16 juillet 1948, que repose la tâche d'assister le ministre du Commerce extérieur dans l'action qu'il désire mener.

L'année écoulée a été particulièrement chargée pour l'OBCE. Les activités traditionnelles en faveur des exportateurs se sont considérablement développées, alors que les moyens financiers n'ont pas suivi cette recrudescence d'activités.

A ce dernier sujet, l'Office a été obligé de réclamer aux exportateurs qui font appel à ses services une rétribution, fixée à 5 000 et à 10 000 francs par an, selon qu'il s'agit d'une PME ou non.

Je reste convaincu que l'Office doit et peut jouer un rôle dynamique dans la relance des exportations et, surtout, que son rôle de coordinateur des actions de promotion commerciale devra s'accroître.

La multitude d'initiatives en matière de prospection commerciale développées en différentes enceintes ne peut que nous réjouir, ce dynamisme ne pouvant être que bénéfique; mais la nécessité d'une coordination de l'action n'en devient que plus forte.

L'OBCE, dont le conseil d'administration réunit d'éminents représentants des secteurs tant national que régional, tant public que privé, paraît particulièrement qualifié à jouer ce rôle de coordination.

Dans la logique des choses, parlant de l'OBCE, il y a lieu de mentionner également les activités du Fonds du commerce extérieur.

Créé, comme vous le savez certainement, par une loi du 24 mars 1954, ce Fonds a pour tâche de soutenir notamment les « entreprises privées belges dans leurs efforts d'expansion commerciale à l'étranger ».

Les mesures de restrictions budgétaires ont également affecté les moyens d'action du Fonds. Ceux-ci se composent, d'une part, d'une dotation annuelle à charge du budget du département et, d'autre part, du produit des remboursements sur prêts antérieurs.

Or, c'est la première composante, par ailleurs la plus importante, qui a subi des réductions significatives au cours des dernières années, ayant été ramenée de 240 millions de francs belges en 1985 à 140 millions en 1987.

Des critères d'économie ont dû être imposés et les interventions du Fonds s'en sont ressenties. Les restrictions ont porté tant sur les interventions en faveur de sociétés exportatrices que sur celles concernant les chambres de commerce à l'étranger.

Il en est résulté que le total des engagements en cours, à la fin de 1987, était ramené à 660 millions, alors qu'en début d'exercice, il était de 750 millions de francs belges environ.

Il y aura donc certainement lieu d'examiner jusqu'à quel point, dans les budgets à venir, les compressions budgétaires — non contestées dans leur principe — peuvent être appliquées aux activités du Fonds sans mettre en cause l'efficacité et la finalité même de cet instrument d'aide à l'exportation.

Quittant le domaine de l'aide à la prospection, il y a lieu de s'attarder quelques instants sur l'aide financière directe à l'exportation.

L'instrument le plus « routinier » de cette aide est celui de la bonification d'intérêt, celui du système connu sous le nom de « Copromex ».

La base réglementaire du système se trouve dans l'arrêté royal n° 6 du 18 avril 1967, lequel permet au ministre du Commerce extérieur d'accorder une bonification afin de ramener la charge d'intérêt grevant le financement de l'exportation de biens d'équipement belges au niveau de la concurrence internationale.

Le pouvoir du ministre n'est pas sans restrictions. Il est clair, d'abord, que le Traité de Rome s'oppose à toute bonification d'intérêt à l'intérieur de la Communauté.

Ensuite, dans le cadre de l'OCDE, une discipline a été instaurée aux termes de laquelle les pays membres se sont engagés à ne pas descendre en dessous de certains taux qui sont fonction de la destination de l'exportation — pays pauvres, pays riches, pays de la catégorie intermédiaire — et de la durée du crédit.

A l'heure actuelle, ces taux sont, par exemple, de 8 p.c. pour les pays de la catégorie 3, c'est-à-dire pour les pays pauvres, et cela sans distinction de durée de crédit.

Le taux de Creditexport étant, depuis septembre dernier, de 8,55 p.c., provision bancaire de 0,45 p.c. incluse, la bonification est actuellement très limitée. Pour les pays dits des catégories 2 et 3, il n'y a même plus d'intervention, les taux minima autorisés se situant au-dessus de 8,55 p.c.

C'est évidemment cela qui explique pourquoi les enveloppes de crédits d'engagement demandés pour Copromex sont très modérées, étant respectivement de 1,8 et de 1 milliard de francs belges pour 1986 et 1987.

En 1982, à titre de comparaison, les engagements effectifs à charge de Copromex se sont élevés à 8 555,8 millions de francs belges.

Le fonctionnement du système de Copromex n'a pas donné lieu à des difficultés ou à des critiques. Au contraire, depuis quelque temps, l'intervention de Copromex s'est spontanément étendue au domaine du financement en devises étrangères. Le mécanisme utilisé dans ce cas est celui de la stabilisation des taux d'intérêt accordés contractuellement par la banque intervenante.

Quant aux crédits d'Etat, dont l'inscription budgétaire relevait du budget des Finances, ils se sont situés, au cours des dernières années, autour d'une enveloppe financière de quelque 2 milliards de francs belges.

L'imparfait « relevait » dans la phrase a son importance, puisque, en application de l'arrêté royal n° 526 du 31 mars 1987, le « Fonds pour le financement des prêts à des Etats étrangers », devenu un organisme d'intérêt public, jouissant de la personna-

lité juridique, n'est plus alimenté que par des prêts qu'il contracte sur le marché belge des capitaux et par le remboursement en capital et en intérêts des prêts consentis antérieurement à des Etats étrangers.

Cette formule a permis d'enlever toute charge budgétaire en ce qui concerne le financement du système des crédits à des Etats étrangers. Le principe étant, au surplus, que le Fonds devra assurer le service financier de ses emprunts par les remboursements en principal et les paiements d'intérêt qu'il reçoit lui-même de la part des Etats étrangers, il est évident que ce financement hors budget ne pourra constituer qu'une solution temporaire.

Le différentiel d'intérêt est, en effet, considérable selon qu'il s'agit, d'une part, du coût des emprunts contractés par le Fonds ou, d'autre part, des intérêts afférents aux prêts à des Etats étrangers.

Bref, il s'agit là d'une affaire à suivre.

Ce n'est pas le seul aspect qui mérite réflexion et suivi.

Dans de nombreux cas, en effet, la concurrence étrangère nous oblige, et les pays tiers nous pressent, à prévoir une formule dite « monobloc » ou « prémixée », laquelle aurait l'avantage de réunir, en une seule ligne de crédit, tant l'élément « crédit commercial » que la part « crédit soft ».

Il s'agirait d'une formule souple et des réflexions ont lieu en ce moment en vue de trouver une solution pour la réaliser.

En attendant, je voudrais simplement ajouter, et je terminerai ainsi mon exposé, qu'en 1987, à charge du Fonds des prêts à des Etats étrangers, des prêts pour un montant total de 869,4 millions de francs belges ont été ordonnancés.

Il s'agit principalement des prêts suivants : au Botswana, d'un montant de 52 millions de francs pour un hôpital; au Salvador, prêt de 90 millions pour une installation géothermique; au Burundi, prêt de 100 millions pour des équipements sucrerie; à la Chine, prêt de 363 millions pour des biens d'équipement pour divers projets; au Congo et au Cameroun, respectivement prêts de 100 millions, pour un hôpital.

En conclusion, je dirai que la poursuite d'une politique dynamique d'aide à l'exportation restera au centre des préoccupations et qu'à cette fin, je compte entreprendre sans tarder une réflexion, en coopération étroite avec l'administration du Commerce extérieur du département et avec l'OBCE, en vue de cibler, avec un maximum de précision, les actions à venir et en vue d'augmenter l'efficacité des instruments mis à notre disposition.

Mijnheer de Voorzitter, dat was mijn inleiding tot de bespreking van de kredieten van Buitenlandse Handel van deze begroting.

De heer De Belder heeft drie vragen gesteld en ik zal daar zeer kort op antwoorden. Wij wensen een grondige studie alvorens te beslissen over het toekennen van staatskredieten. Wij willen inderdaad vermijden dat de schuldenlast wordt verzwaaard. Een voorbeeld is de glasfabriek van Tanzania. De beslissing inzake het toekennen van staatsleningen wordt genomen op basis van drie elementen: ten eerste, de door het derde land bepaalde prioriteiten; ten tweede, de inschrijving van het te realiseren project in het ontwikkelingsplan van het betrokken land en, ten derde, in die landen waar de investeringsprogramma's gecontroleerd worden door het IMF en het IBRD, volgens de beschikbaarheid van deviezen in het derde land. Daarenboven wordt in België zelf een intern onderzoek gevoerd waarbij Buitenlandse Handel, Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamen-

werking, Financiën en Economische Zaken betrokken zijn. In talrijke gevallen waarbij staatskredieten met een gedeeltelijk commerciële financiering worden gecombineerd, is ook de raad van bestuur van de Delcreditedienst bij het onderzoek betrokken. Het door de heer De Belder genoemde voorbeeld van een glasfabriek die nooit in werking werd gezet, is een spijtige uitzondering, waaruit inderdaad blijkt dat sommige projecten die *a priori* interessant werden gevonden, nadien toch faliekant kunnen uitkomen. De genoemde investeringen dateren van ongeveer tien jaar geleden. Het belanghebbende derde land bleef in gebreke inzake de aanvullende werken — water- en elektriciteitsvoorzieningen — die te zijnen laste vielen. De Belgische overheid heeft dan ook een einde gemaakt aan iedere verdere financiering van dat project.

Er zijn grote inspanningen geleverd voor een betere informatisering van de BDBH, gericht op de exporteurs. Zo werden Flashfin en andere bestanden ingevoerd. De verbinding van de BDBH met de buitenlandse posten loopt over het departement van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. De BDBH zal ook automatisch aangesloten worden op het Belextel systeem van « Electronic Mail », waarvan de buitenlandse posten gebruik zullen maken.

Het statuut van de handelsprospectoren is onlangs verbeterd op twee punten. De handelsprospectoren werden in drie klassen ingedeeld en de barema's werden aangepast. Er heeft eveneens een verhoging plaatsgehad van de vergoeding voor beroepsuitgaven. Zij heten trouwens thans handelsattachés. Er zal een onderzoek worden ingesteld naar de *efficiency* van de handelsprospectoren. Vanuit Brussel zullen er een permanente controle en toezicht komt op hun rendement en hun werking. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de bespreking van de budgettaire gegevens over de kredieten « Buitenlandse Handel » verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion des données budgétaires relatives aux crédits « Commerce extérieur », je la déclare close.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

M. le Président. — Compte tenu de l'avancement de nos travaux, il ne sera pas nécessaire de tenir la séance prévue pour ce soir et je propose au Sénat d'entamer la discussion des projets relatifs au budget de l'Education nationale demain à 10 heures.

Il n'y a pas d'opposition ?

Geen bezwaar ?

Il en sera donc ainsi.

Dan wordt hiertoe besloten.

Nous poursuivrons la discussion des budgets du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement cet après-midi à 14 heures 15.

Wij zetten de bespreking van de begrotingen van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking vanmiddag te 14 uur 15 voort.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 12 h 40 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 12 h 40 m.)